

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ Μ/Υ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΣΧΟΛΗ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ
ΔΙΑΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΤΕΧΝΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ»

ΔΙΑΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΤΕΧΝΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ»

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΓΕΩΡΓΙΑ Η. ΘΩΪΚΟΥ

Επιβλέπων: ΝΙΚΟΛΑΟΣ Π. ΗΡΕΙΩΤΗΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ, ΕΘΝΙΚΟ & ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΑΘΗΝΩΝ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Ι. ΠΟΥΤΟΣ (Επικουρική Επιστημονική Επίβλεψη)

ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΕΜΠ

Αθήνα, Φεβρουάριος 2024

ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ Μ/Υ
ΣΥΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ
ΤΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ
ΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ»

ΔΙΑΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΤΕΧΝΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ»

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΓΕΩΡΓΙΑ Η. ΘΩΪΚΟΥ

Επιβλέπων: ΝΙΚΟΛΑΟΣ Π. ΗΡΕΙΩΤΗΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Ι. ΠΟΥΤΟΣ (Επικουρική Επιστημονική Επίβλεψη)

Εγκρίθηκε από την τριμελή εξεταστική επιτροπή την 28^η Φεβρουαρίου 2024.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΣΚΟΥΝΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΨΑΡΡΑΣ

ΠΟΥΤΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΕΜΠ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΕΜΠ

ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΕΜΠ

Αθήνα, Φεβρουάριος 2024

.....
Γεωργία Η. Θώϊκου

Διπλωματούχος Μεταπτυχιακών Σπουδών στην επιστημονική περιοχή «Τεχνο-Οικονομικά Συστήματα» στην ειδίκευση «Διοίκηση Οργανισμών και Επιχειρηματικότητα» του τμήματος Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών Ε.Μ.Π.

Copyright © Γεωργία Η. Θώϊκου, 2024

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα.

Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν τον συγγραφέα και δεν πρέπει να ερμηνευθεί ότι αντιπροσωπεύουν τις επίσημες θέσεις του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου.

Περίληψη

Η διεύρυνση της επιχειρηματικής και οικονομικής δραστηριότητας έχει οδηγήσει σε εκτεταμένη ανάγκη για ψηφιοποίηση των συναλλαγών. Η ανάγκη αυτή έγινε ακόμα πιο επιτακτική εν μέσω των εξαιρετικά δυσχερών συνθηκών εξαιτίας του COVID-19. Κατά συνέπεια, η Δημόσια Διοίκηση και το χρηματοπιστωτικό σύστημα βρέθηκαν στη θέση να πρέπει να ρυθμίσουν νέες μορφές διαχείρισης και περαίωσης ηλεκτρονικών συναλλαγών, όπως τη λειτουργία π.χ. ιδρυμάτων ηλεκτρονικού χρήματος και ιδρυμάτων πληρωμών. Η παρούσα εργασία μελετά την αποτελεσματικότητα των ρυθμίσεων που έχουν θεσπιστεί ώστε οι ηλεκτρονικές συναλλαγές να μην οδηγούν σε συμπεριφορές που επιβαρύνουν τη λειτουργικότητα και τις υπηρεσίες της Δημόσιας Διοίκησης και του Κράτους μέσω της φοροδιαφυγής.

Λέξεις – Κλειδιά: ξέπλυμα χρήματος, ηλεκτρονικό χρήμα, ψηφιακές συναλλαγές, ηλεκτρονικές συναλλαγές, καταπολέμηση νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, δέουσα επιμέλεια, φοροδιαφυγή, έγκλημα φοροδιαφυγής, αναφορές φοροδιαφυγής, ψηφιοποίηση, ψηφιοποίηση συναλλαγών

Abstract

The expansion of business and economic activity has led to an extensive need for digitization of transactions. This need has become even more urgent amid the extremely difficult circumstances due to COVID-19. Consequently, the Public Administration and the financial system found themselves in the position of having to regulate new forms of management and completion of electronic transactions, such as the operation of e.g. electronic money institutions and payment institutions. This paper studies the effectiveness of the regulations that have been established so that electronic transactions do not lead to behaviors that burden the operation of the Administration and the State's functionality and services through tax evasion.

Keywords: money laundering, electronic money, digital currency, digital transactions, electronic transactions, anti-money laundering, AML, due diligence, tax evasion, tax evasion crime, tax evasion reporting, digitalization, transactions' digitalisation

Αντί προλόγου...

Νιώθω την ανάγκη να ευχαριστήσω θερμά τους κ.κ. Ηρειώτη Νικόλαο και Πούτο Ευάγγελο για την παραγωγική καθοδήγηση και συνεργασία καθ' όλη τη διαδρομή και εξέλιξη του παρόντος δοκιμίου. Στον αντίποδα, νιώθω ηθική υποχρέωση να αφιερώσω στην οικογένειά μου το αποτέλεσμα αυτής της προσπάθειάς μου, καθώς η αμέριστη στήριξή τους – για μία ακόμα φορά – ήταν καθοριστικής σημασίας.

Πίνακας περιεχομένων

Περίληψη.....	6
Abstract	7
Αντί προλόγου.....	8
Πίνακας περιεχομένων.....	9
1 Εισαγωγή.....	11
1.1 Η ψηφιοποίηση των δραστηριοτήτων στη ζωή μας.....	11
1.2 Οι ηλεκτρονικές συναλλαγές.....	11
2 Ιστορική εξέλιξη ηλεκτρονικών συναλλαγών.....	12
2.1 Ηλεκτρονικές πληρωμές.....	12
2.2 Μέσα ηλεκτρονικής πληρωμής.....	12
2.2.1 Ηλεκτρονική τραπεζική.....	13
2.2.2 Υπηρεσίες ηλεκτρονικών πληρωμών / συναλλαγών.....	13
2.2.3 Ηλεκτρονικό πορτοφόλι.....	16
2.2.4 Ηλεκτρονικό χρήμα.....	17
2.3 Ηλεκτρονική τιμολόγηση.....	19
3 Φορολογική αντιμετώπιση ηλεκτρονικών συναλλαγών.....	20
3.1 Πρόληψη φοροδιαφυγής στις ηλεκτρονικές συναλλαγές.....	21
3.1.1 Υποχρεωτικότητα διενέργειας ηλεκτρονικών συναλλαγών για ποσά άνω ενός θεσπισμένου ορίου.....	22
3.1.2 Υποχρεωτικότητα ηλεκτρονικής διαβίβασης δεδομένων στη Φορολογική Διοίκηση.....	22
3.1.3 Κίνητρα διενέργειας ηλεκτρονικών συναλλαγών: Εξασφάλιση αφορολόγητου ορίου εισοδήματος.....	23
3.1.4 Κίνητρα διενέργειας ηλεκτρονικών συναλλαγών: Η φορολοταρία.....	24
3.1.5 Υποχρεώσεις δέουσας επιμέλειας.....	24
3.2 Καταστολή φοροδιαφυγής στις ηλεκτρονικές συναλλαγές.....	28
3.2.1 Ανταλλαγή πληροφοριών συνέπεια διακρατικών συμφωνιών.....	29
3.2.2 Ελεγκτικές επαληθεύσεις ως προς τις υποχρεώσεις δέουσας επιμέλειας.....	31
3.2.3 Αναφορές προς Οικονομικό Εισαγγελέα και προς την Αρχή Ξεπλύματος.....	31
3.3 Συνοπτική απεικόνιση παρούσας κατάστασης.....	33
4 Μεθοδολογία.....	34
5 Αποτελέσματα.....	38
5.1 Στατιστική παρατήρηση μεταβλητών.....	39
5.1.1 Αναφορές χρεών και φοροδιαφυγής της ΑΑΔΕ προς την Αρχή.....	39
5.1.2 Πληροφοριακά έγγραφα της Αρχής προς την ΑΑΔΕ.....	40
5.2 Παρατήρηση συνδυασμών μεταξύ των μεταβλητών.....	41
5.2.1 Αναφορές χρεών και Αναφορές φοροδιαφυγής της ΑΑΔΕ προς την Αρχή.....	42
5.2.2 Σύγκριση ως προς το πλήθος των αναφορών της ΑΑΔΕ και των Εγγράφων της Αρχής.....	43
5.2.3 Σύγκριση φοροδιαφυγής στις αναφορές ΑΑΔΕ και στα Έγγραφα της Αρχής.....	44

«ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ»
ΘΩΙΚΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ

5.2.4	Διερεύνηση υποθέσεων που προκύπτουν βάσει εγγράφων της Αρχής ως προς την εισπραξιμότητα των βεβαιωθέντων προστίμων κατόπιν φορολογικού ελέγχου	46
5.3	Διερεύνηση μεταβλητών που επηρεάζουν το τελικό αποτέλεσμα του ελεγκτικού μηχανισμού της Φορολογικής Διοίκησης.....	47
5.3.1	Παράγοντες που συνδέονται με το Συνολικό πλήθος ολοκληρωμένων φορολογικών ελέγχων 47	
5.3.2	Παράγοντες που συνδέονται με το Συνολικό ύψος βεβαιωθέντων προστίμων από φορολογικούς ελέγχους	49
5.3.3	Παράγοντες που συνδέονται με το Συνολικό ύψος εισπράξεων βεβαιωθέντων προστίμων από φορολογικούς ελέγχους	52
6	Συμπεράσματα	55
7	Προτάσεις.....	58
8	Βιβλιογραφικές αναφορές – Παραπομπές – Πηγές από το διαδίκτυο	59
9	Παράρτημα.....	61
9.1	Πιστωτικά Ιδρύματα με Έδρα στην Ελλάδα	61
9.2	Πιστωτικά ιδρύματα με έδρα στην αλλοδαπή, κατά χώρα προέλευσης (έδρα), που γνωστοποίησαν ενδιαφέρον για παροχή υπηρεσιών χωρίς εγκατάσταση (Οδηγία 2013/36/ΕΕ, Ν.4261/2014 και Οδηγία MIFID, Ν. 3606/2007).....	62
9.3	Ιδρύματα Πληρωμών	62
9.4	Ιδρύματα Ηλεκτρονικού Χρήματος	63

1 Εισαγωγή

Εν αρχή ην το χρήμα...

Εν προκειμένω, το χρήμα που διακινείται ηλεκτρονικά.

1.1 Η ψηφιοποίηση των δραστηριοτήτων στη ζωή μας

Μεγάλο μέρος των καθημερινών μας δραστηριοτήτων έχει ενταθεί σε ρυθμό και συχνότητα. Για παράδειγμα, από μικρή κιόλας ηλικία είναι αυξημένες οι ομαδικές δραστηριότητες στις οποίες συμμετέχουμε, ενώ ταυτόχρονα σε μεσαίες και μεγαλύτερες ηλικίες η κοινωνική ζωή μας έχει ενταθεί με τη συμμετοχή μας σε πολιτιστικές, αθλητικές, κοινωνικές εκδηλώσεις και τη συναναστροφή μας με μεγαλύτερο πλήθος ανθρώπων και φορέων / οργανισμών.

Αυτή η αύξηση του ρυθμού της ζωής μας επιδρά στην ανταπόκριση και συνέπειά μας σε βασικές λειτουργίες και υποχρεώσεις. Ως εκ τούτου, γεννάται μία νέα ανάγκη ως προς την οργάνωση και βέλτιστη διαχείριση των τρεχουσών υποχρεώσεων... Η ανάγκη για ηλεκτρονική διευθέτηση αυτών μέσω των ηλεκτρονικών συναλλαγών.

1.2 Οι ηλεκτρονικές συναλλαγές

Για να προσεγγίσουμε το θέμα, αρχικά θα προσπαθήσουμε να διερευνήσουμε τις ανάγκες που οδήγησαν στην ψηφιοποίηση των χρηματικών συναλλαγών και τη μορφή που εν τέλει καταγράφονται σήμερα.

Η ηλεκτρονική διευθέτηση των τακτικών αλλά και έκτακτων υποχρεώσεών μας οδήγησε στην ανάγκη σχεδιασμού και υλοποίησης των συναλλαγών μας ηλεκτρονικά. Φυσικά, πλέον οι ορίζοντες είναι πολύ πιο ευρείς από απλή διευθέτηση υποχρεώσεων και καλύπτουν κάθε ιδέα του ανθρώπου στον σύγχρονο κόσμο. Προς αυτή την κατεύθυνση βοήθησαν και περίοδοι ειδικότερων συνθηκών, όπως η οικονομική κρίση χρέους, η πανδημία του COVID-19, αλλά και η ανάγκη αντιμετώπισης των κλιματικών αλλαγών. Η

ανάδειξη της αναγκαιότητας για ηλεκτρονικές συναλλαγές οφείλεται κατά κύριο λόγο στα βασικά τους πλεονεκτήματα, τα οποία συνοψίζονται στα κατωτέρω σημεία:

1. Δυνατότητα εκτέλεσης απομακρυσμένα,
2. Δυνατότητα διενέργειας καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας, και
3. Δυνατότητα αυτοματοποίησης της διενέργειας αυτών σε τακτική βάση.

2 Ιστορική εξέλιξη ηλεκτρονικών συναλλαγών

2.1 Ηλεκτρονικές πληρωμές

Η πρωταρχική ανάγκη ήταν η **ηλεκτρονική πληρωμή**. Για τη θέσπιση αυτών και την εύρυθμη λειτουργία εγκρίθηκε τον Δεκέμβριο του 2007 η οδηγία 2007/64/EK βάσει πρότασης της Επιτροπής τον Δεκέμβριο του 2005. Αργότερα, κατέστη αναγκαίο να αναθεωρηθεί η παραπάνω οδηγία ώστε να ενσωματωθούν νέοι τύποι υπηρεσιών πληρωμών που εμφανίστηκαν λόγω της τεχνολογικής εξέλιξης στην αγορά λιανικών πληρωμών.

2.2 Μέσα ηλεκτρονικής πληρωμής

Η αναθεώρηση στο θεσμικό πλαίσιο των ηλεκτρονικών πληρωμών (οδηγία 2007/64/EK) έγινε με την οδηγία (ΕΕ) 2015/2366, η οποία ενσωματώθηκε στο Ελληνικό δίκαιο με τον Ν. 4537/2018.

Η Οδηγία (ΕΕ) 2015/2366 ήρθε να δημιουργήσει τη νομική βάση για την περαιτέρω ανάπτυξη μιας καλύτερα ενοποιημένης εσωτερικής αγοράς για τις ηλεκτρονικές πληρωμές στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ).

Με αυτή την αναθεώρηση του θεσμικού πλαισίου, άνοιξε ο δρόμος για πολλαπλά «κανάλια» πραγματοποίησης ηλεκτρονικών συναλλαγών, μεταξύ των οποίων και η λειτουργία τόσο των ιδρυμάτων πληρωμών όσο και των ιδρυμάτων ηλεκτρονικού χρήματος, τα οποία και θα χαρτογραφήσουμε στη συνέχεια.

2.2.1 Ηλεκτρονική τραπεζική

Λίγο μετά την σημαντική οικονομική κρίση στην Ελλάδα, κατά τα έτη 2010-2015, οπότε και αναδιαμορφώθηκε ο τραπεζικός τομέας εν γένει με σειρά εξαγορών και συγχωνεύσεων μεταξύ των τραπεζικών ιδρυμάτων που λειτουργούσαν στην Ελλάδα, τα σημαντικότερα εναπομείναντα τραπεζικά ιδρύματα:

- ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.
- ΑΛΦΑ ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ
- ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ Α.Ε.
- ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ανέπτυξαν υπηρεσίες **ηλεκτρονικής τραπεζικής** (e-banking) με τη χρήση ειδικών ηλεκτρονικών εφαρμογών. Το 2015 θεσμοθετήθηκαν προμήθειες στις συναλλαγές που πραγματοποιούνταν μέσω της ηλεκτρονικής τραπεζικής που προσφέρονται από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

Οι υπηρεσίες ηλεκτρονικής τραπεζικής ήρθαν να διευκολύνουν σημαντικά τις καθημερινές συναλλαγές, όπως τη πραγματοποίηση πληρωμών και μεταφορών με πιστωτικές κάρτες εντός συγκεκριμένου μηνιαίου πιστωτικού ορίου. Ουσιαστικά η ηλεκτρονική τραπεζική διευκόλυε και διεύρυνε την χρήση και εφαρμογή των έως τότε τραπεζικών προϊόντων.

2.2.2 Υπηρεσίες ηλεκτρονικών πληρωμών / συναλλαγών

Με την οδηγία 2013/36/ΕΕ, η οποία ενσωματώθηκε στο Ελληνικό Δίκαιο με τον ν. 4261/2014, πέραν των Ελληνικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων (βλ. παρ. [2.2.1](#)), πιστωτικά ιδρύματα με έδρα στην αλλοδαπή είχαν το δικαίωμα κατόπιν γνωστοποίησης στην ΤτΕ, να δραστηριοποιηθούν στην ημεδαπή. Με αυτό το δικαίωμα ήδη από το 2007 δραστηριοποιείται η PayPal Inc. στη χώρα μας παρέχοντας υπηρεσίες ηλεκτρονικών συναλλαγών. Οι υπηρεσίες που μπορεί να παρέχει στην Ελλάδα πιστωτικό ίδρυμα της αλλοδαπής, ακόμα και χωρίς

εγκατάσταση στην ημεδαπή, είναι οι κάτωθι (Παράρτημα Ι της Οδηγίας 2013/36/ΕΕ):

- «1. Αποδοχή καταθέσεων και άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων.
2. Χορήγηση πιστώσεων, στην οποία περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων: η καταναλωτική πίστη, συμβάσεις πίστωσης για ακίνητα, οι πράξεις αναδόχου εισπράξεως απαιτήσεων (factoring) με ή χωρίς δικαίωμα αναγωγής, η χρηματοδότηση εμπορικών συναλλαγών (συμπεριλαμβανομένου του forfeiting).
3. Χρηματοδοτική μίσθωση (leasing).
4. Υπηρεσίες πληρωμών, όπως ορίζονται στο άρθρο 4 παράγραφος 3 της οδηγίας 2007/64/ΕΚ.
5. Έκδοση και διαχείριση άλλων μέσων πληρωμών (π.χ. ταξιδιωτικών και τραπεζικών επιταγών) στον βαθμό που η δραστηριότητα αυτή δεν καλύπτεται από το σημείο 4.
6. Εγγυήσεις και αναλήψεις υποχρεώσεων.
7. Συναλλαγές για λογαριασμό του ιδίου του ιδρύματος ή της πελατείας του σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες περιπτώσεις: α) μέσα της χρηματαγοράς (επιταγές, γραμμάτια, ομόλογα καταθέσεων κ.λπ.), β) αγορές συναλλάγματος, γ) χρηματοπιστωτικά συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης (financial futures) ή δικαιώματα προαίρεσης (options), δ) μέσα σχετικά με συνάλλαγμα και επιτόκια, ε) κινητές αξίες.
8. Συμμετοχές σε εκδόσεις τίτλων και παροχή συναφών υπηρεσιών.
9. Παροχή συμβουλών σε επιχειρήσεις όσον αφορά τη διάρθρωση του κεφαλαίου, τη βιομηχανική στρατηγική και συναφή θέματα και συμβουλών και υπηρεσιών στον τομέα της συγχώνευσης και της εξαγοράς επιχειρήσεων.
10. Μεσολάβηση στις διατραπεζικές αγορές.
11. Διαχείριση χαρτοφυλακίου ή παροχή συμβουλών για τη διαχείριση χαρτοφυλακίου.
12. Φύλαξη και διαχείριση κινητών αξιών.
13. Εμπορικές πληροφορίες.

14. Εκμίσθωση θυρίδων.

15. Έκδοση ηλεκτρονικού χρήματος.»

Περαιτέρω, η διεύρυνση αυτή των ηλεκτρονικών μέσων για ψηφιακές συναλλαγές (ηλεκτρονική τραπεζική για πιστωτικά ιδρύματα της ημεδαπής) αλλά και της δυνατότητας παροχής πληθώρας υπηρεσιών από πιστωτικά ιδρύματα της αλλοδαπής (οδηγία 2013/36/ΕΕ), σε συνδυασμό με την αδειοδότηση και λειτουργία ιδρυμάτων πληρωμών και ανταλλακτηρίων με έδρα στην Ελλάδα ήδη από το 2010 με τον ν. 3862/2010, οδήγησε στην έγκριση παροχής υπηρεσιών ηλεκτρονικών πληρωμών από τα ιδρύματα πληρωμών ως μία νέα μορφή επιχειρηματικής δραστηριότητας για αυτά - υπηρεσίες οι οποίες μέχρι τότε παρέχονταν αποκλειστικά και μόνο από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

Κατόπιν των ανωτέρω εξελίξεων στον χώρο των υπηρεσιών ηλεκτρονικών πληρωμών, προέκυψε ανάγκη περιγραφής και σαφούς οριοθέτησης σε θεσμικό πλαίσιο, και ειδικότερα με τη παρ. 3 άρθ. 4 του ν. 4537/2018:

«... ως υπηρεσίες πληρωμών ορίζονται σαφώς πλέον οι εξής επιχειρηματικές δραστηριότητες:

α) υπηρεσίες που επιτρέπουν τις τοποθετήσεις μετρητών σε λογαριασμό πληρωμών, καθώς και όλες οι δραστηριότητες που απαιτούνται για την τήρηση λογαριασμού πληρωμών,

β) υπηρεσίες που επιτρέπουν τις αναλήψεις μετρητών από λογαριασμό πληρωμών, καθώς και όλες οι δραστηριότητες που απαιτούνται για την τήρηση λογαριασμού πληρωμών,

γ) εκτέλεση πράξεων πληρωμής, συμπεριλαμβανομένης της μεταφοράς κεφαλαίων σε λογαριασμό πληρωμών που τηρείται στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών του χρήστη ή σε άλλο πάροχο υπηρεσιών πληρωμών:

αα) εκτέλεση εντολών άμεσης χρέωσης, συμπεριλαμβανομένης της εφάπαξ άμεσης χρέωσης,

ββ) εκτέλεση πράξεων πληρωμής με κάρτα πληρωμής ή ανάλογο μέσο,

- γγ) εκτέλεση μεταφορών πίστωσης, συμπεριλαμβανομένων των πάγιων εντολών,
- δ) εκτέλεση πράξεων πληρωμής στο πλαίσιο των οποίων τα χρηματικά ποσά καλύπτονται από πιστωτικό άνοιγμα για τον χρήστη υπηρεσιών πληρωμών:
- αα) εκτέλεση εντολών άμεσης χρέωσης, συμπεριλαμβανομένης της εφάπαξ άμεσης χρέωσης,
- ββ) εκτέλεση πράξεων πληρωμής με κάρτα πληρωμής ή ανάλογο μέσο,
- γγ) εκτέλεση μεταφορών πίστωσης, συμπεριλαμβανομένων των πάγιων εντολών,
- ε) έκδοση μέσων πληρωμής και/ή αποδοχή πράξεων πληρωμής,
- στ) υπηρεσίες εμβασμάτων,
- ζ) υπηρεσίες εκκίνησης πληρωμής,
- η) υπηρεσίες πληροφοριών λογαριασμού.»

2.2.3 Ηλεκτρονικό πορτοφόλι

Η βασική διαφορά από τις εξελίξεις μέχρι στιγμής, είναι ότι τα πιστωτικά ιδρύματα δύνανται να προσφέρουν υπηρεσίες συνεχούς συναλλαγής με τον πελάτη / εξυπηρετούμενου:

- ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗ
- ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ
- ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Θα μπορούσε να πει κανείς ότι οι υπηρεσίες πληρωμών ήρθαν να διευκολύνουν βραχυπρόθεσμα τις συναλλακτικές συνήθειες του κοινού, χωρίς να δημιουργούν απαιτήσεις / υποχρεώσεις ή / και πλούτο, ενώ οι υπηρεσίες τραπεζικής καλύπτουν τόσο βραχυπρόθεσμες ανάγκες όσο και μακροπρόθεσμες – και ενδεχομένως και σε μεγαλύτερη οικονομική κλίμακα – ανάγκες του κοινού.

Μία επιπλέον ριζική αλλαγή που επήλθε το 2015 με την οδηγία (ΕΕ) 2015/2366 είναι ότι άνοιξε ο δρόμος για τη δημιουργία εφαρμογών λογαριασμών

πληρωμών, ή αλλιώς ηλεκτρονικού πορτοφολιού (e-wallet), προς περαιτέρω διευκόλυνση των ηλεκτρονικών συναλλαγών. Έκτοτε υπηρεσίες ηλεκτρονικού πορτοφολιού μπορούσε να προσφέρει όποιο ίδρυμα, πιστωτικό ή πληρωμών, πραγματοποιούσε πληρωμές εντός ΕΕ. Το συναλλακτικό αυτό μέσο, το ηλεκτρονικό πορτοφόλι, δίνει τη δυνατότητα ο χρήστης να φορτίζει μία κάρτα ή έναν λογαριασμό με ηλεκτρονικό απόθεμα νομισματικής αξίας από τους ήδη διαθέσιμους τραπεζικούς του λογαριασμούς.

2.2.4 Ηλεκτρονικό χρήμα

Μέχρι πρότινος, με τον παραδοσιακό τρόπο οικονομικών συναλλαγών, ρυθμιστικό ρόλο στην αγορά διαδραμάτιζε η Κεντρική Τράπεζα, ήτοι η Τράπεζα της Ελλάδος, χορηγώντας άδεια λειτουργίας υπό προϋποθέσεις σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της χώρας, αλλά και ασκώντας εποπτεία επί της λειτουργίας αυτών.

Με τον ν. 4021/2011, ο οποίος αντικατέστησε τον ν. 3606/2007, και με την οδηγία (ΕΕ) 2015/2366, η οποία ενσωματώθηκε στο Ελληνικό δίκαιο με τον Ν. 4537/2018 και ειδικότερα με το άρθρο 24, ο ρόλος της Κεντρικής Τράπεζας της Ελλάδος έχει πλέον ενισχυθεί καθώς διαδραματίζει πλέον ρόλο ρυθμιστή, πέραν των πιστωτικών ιδρυμάτων που λειτουργούν στην Ελλάδα, και των Ιδρυμάτων Πληρωμών αλλά και των Ιδρυμάτων Ηλεκτρονικού Χρήματος. Στο [Παράρτημα](#) παρατίθενται τα ιδρύματα που εποπτεύει η Τράπεζα της Ελλάδος.

Περαιτέρω, με το άρθ. 44 του ν. 4261/2014, ο οποίος ενσωμάτωσε την οδηγία 2013/36/ΕΕ στο Ελληνικό Δίκαιο επαναπροσδιορίζεται ο εποπτικός ρόλος της Τράπεζας της Ελλάδος επί των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Πέραν αυτών, στην Ελληνική αγορά δραστηριοποιούνται και αρκετά ιδρύματα – και από τις 3 κατηγορίες, ήτοι Πιστωτικά Ιδρύματα, Ιδρύματα πληρωμών, Ιδρύματα Ηλεκτρονικού Χρήματος.

Το **ψηφιακό / Ηλεκτρονικό νόμισμα**, γνωστά και ως κρυπτο-στοιχεία (λ.χ. Bitcoin, Ethereum) ή οποιαδήποτε άλλη μορφή ηλεκτρονικού χρήματος που είναι σε κυκλοφορία στην αγορά μέχρι και σήμερα, είναι εκδόσεως από αρχές

πέραν των κεντρικών τραπεζών και ως ελεύθερο αγαθό λειτουργεί ως φυσικό οικονομικό αγαθό όπως ο χρυσός ή οποιοδήποτε φυσικό αναγνωρισμένο νόμισμα (FIAT currency), με όλα τα χαρακτηριστικά ενός ελεύθερα διαπραγματεύσιμου στην αγορά προϊόντος.

Επομένως:

- Δημιουργείται είτε εξ αρχής (mining) είτε από μετατροπή από άλλη αξιακή μονάδα (φυσικό νόμισμα ή αγοραπωλησία αγαθού),
- η αξία του διέπεται και καθορίζεται από τους όρους της συναλλακτικής / συναλλαγματικής ισοτιμίας σε αντίθεση με το φυσικό αναγνωρισμένο νόμισμα του οποίου η αξία ορίζεται από την επίσημη αρχή έκδοσής του που κατά κανόνα είναι κυβερνητική,
- δύναται να είναι αντικείμενο δανεισμού ή συσσώρευσης πλούτου,
- και κάθε συναλλαγή με ψηφιακό νόμισμα ακολουθεί τους κανόνες πραγματοποίησης πληρωμών, και υπόκειται σε προμήθεια από τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών (Payment Service Providers (PSPs) - τράπεζες, ιδρύματα πληρωμών, ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος κλπ.).

Επομένως, αποτελεί ένα συναλλακτικό μέσο όμοιο του φυσικού χρήματος καθώς συγκεντρώνει χαρακτηριστικά που εξυπηρετούν τόσο βραχυπρόθεσμες συναλλακτικές ανάγκες πληρωμών όσο και μακροπρόθεσμες ανάγκες όπως τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα.

Το ψηφιακό ευρώ που πρόκειται να ανακοινωθεί τον Οκτώβριο του 2023 στην ΤτΕ από την Διοίκηση της ΕΚΤ, συγκεντρώνει ορισμένα χαρακτηριστικά που επιβεβαιώνουν τον όμοιο χαρακτήρα του με το φυσικό νόμισμα αλλά διαθέτει προνομιακές ρυθμίσεις για την διευκόλυνση των συναλλαγών / πληρωμών με αυτό κατά προτεραιότητα άλλων συναλλακτικών μέσων. Ενδεικτικά αναφέρω ότι, όπως έχει ήδη ανακοινωθεί, το ψηφιακό ευρώ θα έχει **σταθερή ισοτιμία** με το παραδοσιακό νόμισμα ευρώ (αντιθέτως με τα άλλα ψηφιακά νομίσματα, τα οποία βρίσκονται σε κυμαινόμενη ισοτιμία με τα παραδοσιακά νομίσματα αλλά και μεταξύ τους, δηλαδή είναι διαπραγματεύσιμη η τιμή τους και καθοριζόμενη

από τους κανόνες της ελεύθερης αγοράς) ενώ οι συναλλαγές με αυτό θα έχουν **μηδενικές προμήθειες** (σε αντίθεση με το κόστος προμήθειας στις συναλλαγές με άλλα ψηφιακά νομίσματα).

2.3 Ηλεκτρονική τιμολόγηση

Στα πρώτα βήματα εξέλιξης αυτού του τομέα, το λογιστικό μέρος της συναλλαγής καλυπτόταν από τις επιχειρήσεις κατά τον χρόνο αποστολής της παραγγελίας στον πελάτη ή κατά τον χρόνο παροχής της υπηρεσίας με την έκδοση των σχετικών παραστατικών και με τη σχετική λογιστική ενημέρωση των βιβλίων. Με την ταχεία αύξηση του αριθμού των ηλεκτρονικών πληρωμών και των κινητών πληρωμών, πολύ σύντομα αναδείχθηκε η ανάγκη για την **ηλεκτρονική τιμολόγηση**, καλύπτοντας έτσι και την ανάγκη αυτοματοποίησης ενεργειών που έκανε η επιχείρηση για κάθε μία ηλεκτρονική συναλλαγή.

Με την Οδηγία 2006/112/EK, όπως συμπληρώθηκε και τροποποιήθηκε με την 2010/45/EE, θεσπίζεται η έννοια της ηλεκτρονικής τιμολόγησης. Ειδικότερα με το άρθρο 217, *«ως “ηλεκτρονικό τιμολόγιο” νοείται ένα τιμολόγιο που περιέχει τις απαιτούμενες σύμφωνα με την παρούσα οδηγία πληροφορίες και το οποίο έχει εκδοθεί και έχει ληφθεί σε οποιαδήποτε ηλεκτρονική μορφή.»*. Ως εκ τούτου, ήδη από το 2010 θεσπίζεται η έννοια της ηλεκτρονικής τιμολόγησης. Αργότερα, με την οδηγία 2014/55/EE εξειδικεύεται η ηλεκτρονική τιμολόγηση και εισάγεται κοινό πρότυπο ηλεκτρονικού τιμολογίου για τις δημόσιες συμβάσεις.

3 Φορολογική αντιμετώπιση ηλεκτρονικών συναλλαγών

Οι κίνδυνοι που αναφύονται από τη πραγματοποίηση συναλλαγών έχουν να κάνουν με την απόκρυψη εισοδημάτων, που υπό κανονικές συνθήκες αποτελούν φορολογητέα ύλη. Για το λόγο αυτό, το κοινό θεσμικό πλαίσιο που διαμορφώνεται στην ΕΕ ακολουθεί τον κανόνα της καταγραφής «της διαδρομής του χρήματος» (“travel rule”), τόσο για το παραδοσιακό όσο και για το ηλεκτρονικό χρήμα. Επομένως, ένας από τους κυριότερους λόγους για την ενθάρρυνση πραγματοποίησης ηλεκτρονικών συναλλαγών είναι η μείωση της φοροδιαφυγής (Kounadeas, Eriotis, Boufounou, Donta, 2022).

Από την μέχρι σήμερα πορεία του οικονομικού τομέα πραγματοποίησης ηλεκτρονικών συναλλαγών, διακρίνεται έντονος ανταγωνισμός μεταξύ των ιδρυμάτων που δραστηριοποιούνται, διεκδικώντας μερίδιο της αγοράς. Με την ένταση του εν λόγω ανταγωνισμού βάλλεται ο τραπεζικός τομέας, ειδικά τη δεδομένη χρονική στιγμή που έχει δεχτεί πλήγμα στο παρελθόν κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης με μείωση της ρευστότητας και την αδυναμία χορηγήσεων αλλά και εν όψει της μελλοντικής περαιτέρω άνθησης της αγοράς κρυπτο-στοιχείων. Το μέρος που αφορά τον τραπεζικό κλάδο αποτελεί αρμοδιότητα της Τράπεζας της Ελλάδος ως εποπτικός φορέας του κλάδου και των ιδρυμάτων που δραστηριοποιούνται.

Κατά το μέρος της διαφάνειας των ηλεκτρονικών συναλλαγών και της διαμόρφωσης της φορολογικής βάσης αποτελεί αρμοδιότητα της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων.

Παρά ταύτα, ορισμένα χαρακτηριστικά των ηλεκτρονικών συναλλαγών δυσχεραίνουν τη παρακολούθησή τους, και αυτά είναι κυρίως τα εξής:

- Η εξαιρετικά γρήγορη εξέλιξη της τεχνολογίας,
- Η αύξηση του όγκου των συναλλαγών σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα, και

- Η εκτεταμένη ποικιλία των μέσων πραγματοποίησης ηλεκτρονικών συναλλαγών.

Ως εκ τούτου, εγκυμονούν κίνδυνοι αδιαφάνειας ακόμα και στις ηλεκτρονικές συναλλαγές, και για το λόγο αυτό μία σειρά από μέτρα σε πολλαπλά επίπεδα έχουν ληφθεί κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών για τη πρόληψη αλλά και για τη καταστολή της φοροδιαφυγής, της απόκρυψης εισοδημάτων και της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές ενέργειες.

Ωστόσο, οι μη ηλεκτρονικές συναλλαγές είναι εξαιρετικά δυσχερές να παρακολουθούνται (monitoring) γεγονός που καθιστά αναγκαία την **περαιτέρω ψηφιοποίηση των συναλλαγών** ώστε να εξασφαλιστεί η διαφάνεια.

Στη συνέχεια επικεντρωνόμαστε στα μέτρα που έχουν ληφθεί για τη πρόληψη (παράγραφος [3.1](#)) αλλά και για τη καταστολή (παράγραφος [3.2](#)) της φοροδιαφυγής, της απόκρυψης εισοδημάτων και της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές ενέργειες κυρίως με τη παρακολούθηση των ηλεκτρονικών συναλλαγών.

3.1 Πρόληψη φοροδιαφυγής στις ηλεκτρονικές συναλλαγές

Στη παρούσα ενότητα θα επικεντρωθούμε στα μέτρα που έχουν ληφθεί κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών για τη **πρόληψη** της φοροδιαφυγής, της απόκρυψης εισοδημάτων και της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές ενέργειες ως εξής:

- τη θέσπιση **υποχρεωτικότητας** διενέργειας συναλλαγών με ψηφιακά μέσα,
- τη θέσπιση **κινήτρων** για τη διενέργεια συναλλαγών με ψηφιακά μέσα, και
- τη παρακολούθηση των συναλλαγών ώστε να εντοπίζονται συναλλαγές που ενδεχομένως να εμπλέκονται σε φοροδιαφυγή, απόκρυψη εισοδημάτων και νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές ενέργειες τη θέσπιση κανόνων **δέουσας επιμέλειας** για τους οργανισμούς που εμπλέκονται στην πραγματοποίηση ηλεκτρονικών συναλλαγών.

3.1.1 Υποχρεωτικότητα διενέργειας ηλεκτρονικών συναλλαγών για ποσά άνω ενός θεσπισμένου ορίου

Σε μία πρώτη προσπάθεια ρύθμισης των ηλεκτρονικών συναλλαγών και της πληροφορίας που διατίθεται από τα Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα στη Φορολογική Διοίκηση, το άρθ. 20 του Ν. 3842/2010 καθιστά υποχρεωτική τη διενέργεια της συναλλαγής:

- B2B άνω των €3.000 με ηλεκτρονικά μέσα, δηλαδή με εξόφληση μέσω επαγγελματικών τραπεζικών λογαριασμών του εκδότη - πωλητή αγαθών ή υπηρεσιών και του λήπτη των αντίστοιχων στοιχείων ή επιταγών που εξοφλούνται μέσω των ίδιων λογαριασμών, και
- B2C άνω των €500 με ηλεκτρονικά μέσα, δηλαδή με εξόφληση από τους λήπτες τους, αγοραστές των αγαθών ή των υπηρεσιών, αποκλειστικώς με τη χρήση μέσων πληρωμής με κάρτα ή άλλου ηλεκτρονικού μέσου πληρωμής.

Η πληροφορία για τις ως άνω συναλλαγές δεν εμπίπτει ρητά στο φορολογικό απόρρητο και διαβιβάζεται στη Φορολογική Διοίκηση.

3.1.2 Υποχρεωτικότητα ηλεκτρονικής διαβίβασης δεδομένων στη Φορολογική Διοίκηση

Με τη παρ. 2 του άρθ. 20 του Ν. 3842/2010 και με τη παρ. 3^α του άρθ. 15 του ν. 4174/2013 θεσπίζεται, και με τις ΠΟΛ. 1033/2014 (διαβίβαση ηλεκτρονικών συναλλαγών-πληρωμών), Α. 1138/2020 (διαβίβαση ηλεκτρονικών τιμολογήσεων) και Α. 1060/2021 (διαβίβαση προμήθειας καυσίμων) Αποφάσεις Διοικητή ΑΑΔΕ ρυθμίζεται, **υποχρέωση ηλεκτρονικής διαβίβασης δεδομένων στη Φορολογική Διοίκηση**, με σκοπό να εξασφαλιστεί η ενημέρωση της φορολογικής διοίκησης και η ορθή και δίκαιη εφαρμογή φορολόγησης για το σύνολο των πραγματοποιηθεισών ηλεκτρονικών συναλλαγών.

Περαιτέρω, για όλες τις οντότητες για όλες τις συναλλαγές μεταξύ επιτηδευματιών (B2B) που υπερβαίνουν τα ανωτέρω όρια (τις €3.000,00 για συναλλαγές B2B και τα €500,00 για συναλλαγές B2C (βλ. ανωτέρω παρ. [3.1.1](#))

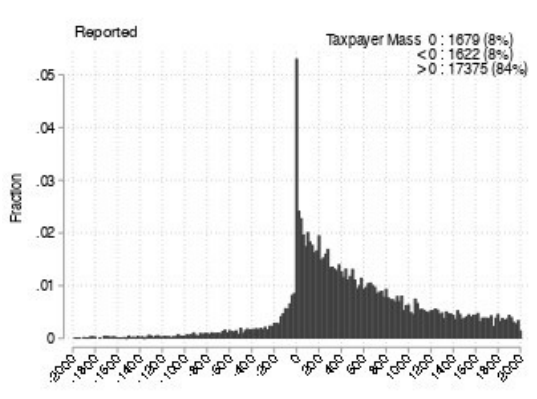
υπάρχει πλέον υποχρέωση ηλεκτρονικής διαβίβασης δεδομένων στη Φορολογική Διοίκηση.

3.1.3 Κίνητρα διενέργειας ηλεκτρονικών συναλλαγών: Εξασφάλιση αφορολόγητου ορίου εισοδήματος

Προκειμένου να εξεταστεί αν τα κίνητρα για πραγματοποίηση ηλεκτρονικών συναλλαγών αυξάνουν τη φορολογητέα ύλη αλλά και βελτιώνουν τη φορολογική συμμόρφωση, οι Brockmeyer, A. and Somarriba, M. S. (2021) μελέτησαν με στοιχεία από την Ουρουγουάη την επίδραση επί του ΦΠΑ από την υιοθέτηση των ηλεκτρονικών συναλλαγών. Το αποτέλεσμα της έρευνας ήταν ότι αμέσως μετά την θεσμοθέτηση κινήτρων έκπτωσης / επιστροφής από ηλεκτρονικές συναλλαγές, αυξήθηκε κατά 50% η πραγματοποίηση συναλλαγών με κάρτες με αύξηση κατά 30% του όγκου των ηλεκτρονικών συναλλαγών.

Στην Ελλάδα, με τη θέσπιση του άρθ.

68 του Ν. 4446/2016 τέθηκε σε εφαρμογή από τον Ιανουάριο 2017 το δικαίωμα σε μείωση φόρου εφόσον πραγματοποιούνται ηλεκτρονικές συναλλαγές τουλάχιστον σε ορισμένο ποσοστό επί του εισοδήματος. Με έρευνα του Nicolaidis (2021) για τα

έτη 2017-2018, αποδεικνύεται ότι δηλώνονται υψηλότερα ποσά από το ορισμένο όριο για την εξασφάλιση της μείωσης του φόρου (βλ. διάγραμμα “Threshold targeting”), με μικρό ποσοστό να μην «πιάνει» το ορισμένο όριο ηλεκτρονικών συναλλαγών. Πιο συγκεκριμένα, με βάση τις υποβληθείσες δηλώσεις διαπιστώνεται ότι για το ερευνώμενο διάστημα το 92% των φορολογουμένων υπερέβησαν το θεσπισμένο όριο των ηλεκτρονικών συναλλαγών ώστε να απολάβουν τη μείωση φόρου.

3.1.4 Κίνητρα διενέργειας ηλεκτρονικών συναλλαγών: Η φορολοταρία

Ένα ακόμα μέτρο για την ενθάρρυνση πραγματοποίησης ηλεκτρονικών συναλλαγών είναι η λεγόμενη «φορολοταρία». Ουσιαστικά πρόκειται για ένα μέτρο που επιβραβεύει, εκτός του συστήματος της υποβολής δηλώσεων και βεβαίωσης υποχρεώσεων σε φόρους, με τυχαίο τρόπο επιλογής κάποιους από όσους διενεργούν ηλεκτρονικές συναλλαγές.

Στην έρευνα του Naritomi (2019) σχετικά με την εφαρμογή της φορολοταρίας στη Βραζιλία φαίνεται να έχει άμεσο αντίκτυπο στη συναλλακτική συμπεριφορά των φορολογουμένων. Επιπλέον, καθώς το μέτρο θεσπίστηκε και στην Ελλάδα με το άρθ. 70 του Ν. 4446/2016 με πρώτη κλήρωση να λαμβάνει χώρα τον Οκτώβριο 2017, πραγματοποιήθηκε έρευνα και για την απόδοση του μέτρου και στην Ελλάδα στο άρθρο του Nicolaidis (2021) με αποτελέσματα να δείχνουν θετική επίδραση στην πραγματοποίηση συναλλαγών με ψηφιακά μέσα.

3.1.5 Υποχρεώσεις δέουσας επιμέλειας

Για το θέμα της αντιμετώπισης νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές ενέργειες έχουν θεσπιστεί όργανα και κανόνες ήδη από το 2008 με τον Ν. 3691/2008 ενώ με τον Ν. 4557/2018 ενσωματώθηκαν στο Ελληνικό δίκαιο οι διατάξεις των Οδηγιών (ΕΕ) 2015/849 και 2018/843 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί «Πρόληψης και καταστολής της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας» καθώς και η τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΕ) 648/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

Ειδικότερα, στην ανωτέρω Οδηγία και επακόλουθα και στον ως άνω νόμο λαμβάνονται υπόψη οι αναθεωρημένες συστάσεις της Ομάδας Χρηματοπιστωτικής Δράσης (FATF) και τα πρότυπα που έχουν αναπτυχθεί στο πλαίσιο άλλων διεθνών φορέων που δραστηριοποιούνται στην καταπολέμηση των σχετικών συμπεριφορών (ΟΗΕ, Συμβούλιο της Ευρώπης, κ.α.) ενισχύοντας το εθνικό ρυθμιστικό πλαίσιο με τη ρύθμιση των απαραίτητων

«ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ»
ΘΩΙΚΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ

λεπτομερειών για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος (ΞΧ) και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ΧΤ):

- ορίζονται τα βασικά αδικήματα (άρθ. 4),
- ορίζονται οι εποπτικές αρχές και οι εποπτευόμενοι φορείς καθώς και οι υποχρεώσεις τους (άρθ. 5-6),
- ορίζεται ως Κεντρικός Συντονιστικός Φορέας των εποπτικών αρχών το Υπουργείο Οικονομικών (άρθ. 7),
- συστήνεται Επιτροπή Στρατηγικής στο Υπουργείο Οικονομικών αρμόδια για την αντιμετώπιση θεμάτων ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (άρθ. 8), και
- τέλος, με το άρθ. 47 του ν. 4557/2018 επικαιροποιείται ο ρόλος της Αρχής Καταπολέμησης Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες που είχε συσταθεί με το άρθ. 7 του Ν. 3691/2008.

Όσον αφορά τον επιμερισμό της εποπτείας, ώστε να μην υπάρχει επικάλυψη αρμοδιοτήτων, με τις προαναφερθείσες διατάξεις έχουν ως εξής:

Αρμόδιες εποπτικές αρχές (άρθ. 6)	Εποπτευόμενοι φορείς – Υπόχρεοι
Τράπεζα της Ελλάδος	<ul style="list-style-type: none"> • Χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (βλ. Παράρτημα) • Ιδρύματα πληρωμών (βλ. Παράρτημα) • Ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος (βλ. Παράρτημα) • Ασφαλιστικές επιχειρήσεις και ασφαλιστικοί διαμεσολαβητές • Ταχυδρομικές εταιρίες
Επιτροπή κεφαλαιαγοράς	<ul style="list-style-type: none"> • εταιρείες παροχής επενδυτικών υπηρεσιών • εταιρείες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων • εταιρείες κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών • εταιρείες επενδύσεων σε ακίνητη περιουσία

«ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ»
ΘΩΙΚΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ

Αρμόδιες εποπτικές αρχές (άρθ. 6)	Εποπτευόμενοι φορείς – Υπόχρεοι
	<ul style="list-style-type: none"> • πάροχοι πηρεσιών ανταλλαγής μεταξύ εικονικών νομισμάτων και παραστατικών νομισμάτων • πάροχοι υπηρεσιών θεματοφυλακής ψηφιακών πορτοφολιών
Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας	<ul style="list-style-type: none"> • Ενεχυροδανειστές • Αργυραμοιβοί
Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων (ΕΛΤΕ)	<ul style="list-style-type: none"> • Ορκωτοί • Εταιρίες ορκωτών
Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ)	<ul style="list-style-type: none"> • Λογιστές – Φοροτεχνικούς, νομικά πρόσωπα παροχής λογιστικών-φοροτεχνικών υπηρεσιών και υπηρεσιών συμβουλευτικής επί φορολογικών θεμάτων • Μεσίτες ακινήτων • Έμποροι και εκπλειστηριαστές αγαθών μεγάλης αξίας
Επιτροπή Εποπτείας και Ελέγχου παιγνίων	<ul style="list-style-type: none"> • Καζίνο • Εταιρίες παροχής υπηρεσιών τυχερών παιγνίων • Πρακτορεία τυχερών παιγνίων
Υπουργείο Δικαιοσύνης	<ul style="list-style-type: none"> • Συμβολαιογράφοι • Δικηγόροι

Οι άξονες των υποχρεώσεων των υπόχρεων για την αντιμετώπιση του ΞΧ/ΧΤ συνοψίζονται στους εξής άξονες:

- Εσωτερικές διαδικασίες / πολιτικές.
- Μέτρα δέουσας επιμέλειας (απλουστευμένη ή αυξημένη, κατά περίπτωση και βαθμό κινδύνου).
- Διαδικασίες ανάλυσης κινδύνου [κατηγορίες κινδύνων ως προς **(α)** τον πελάτη (η επαγγελματική δραστηριότητα, το οικονομικό μέγεθος, ο σκοπός της επιχειρηματικής σχέσης), **(β)** χώρες και γεωγραφικές περιοχές (η προέλευση και ο προορισμός των κεφαλαίων), και **(γ)** τις υπηρεσίες και τον διάυλο παροχής υπηρεσιών (ο τύπος - η συχνότητα και η αξία των διενεργούμενων συναλλαγών)].
- Αποστολή αναφορών προς την Αρχή για ύποπτες ή ασυνήθεις συναλλαγές.
- Ενημέρωση μητρώου πραγματικών δικαιούχων.

Σχετικά με τη δέουσα επιμέλεια που πρέπει να επιδεικνύουν οι εποπτευόμενοι φορείς, αυτή διαβαθμίζεται σε δύο κατηγορίες:

- **Απλουστευμένη** δέουσα επιμέλεια: εφαρμόζεται σε περίπτωση που η επιχειρηματική σχέση ή η συναλλαγή παρουσιάζει **χαμηλό** κίνδυνο νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.
- **Αυξημένη** δέουσα επιμέλεια: εφαρμόζεται σε περίπτωση που η επιχειρηματική σχέση ή η συναλλαγή παρουσιάζει **υψηλό** κίνδυνο νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

Τέτοιες περιπτώσεις εφαρμογής αυξημένης δέουσας επιμέλειας είναι:

- a. συναλλαγές με πελάτες τρίτων χωρών
- b. πολύπλοκες και ασυνήθιστα μεγάλες συναλλαγές χωρίς προφανή οικονομικό σκοπό ή νόμιμο σκοπό
- c. ιδιαίτερος πολύπλοκος σε σύγκριση με συναλλαγές που απαντώνται σε ομοειδείς περιστάσεις
- d. συναλλαγές με πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα (ΠΕΠ) (ενδεικτικά: αρχηγοί κρατών, υπουργοί, δικαστές, πρέσβεις, μέλη Δ.Σ. τραπεζών), τα μέλη της οικογένειας και τους στενούς συνεργάτες αυτών

- e. Υπεράκτιες εταιρείες (off shore)
- f. Οντότητες, ενώσεις προσώπων ή σχήματα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα
- g. Μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ)
- h. Εμπιστεύματα (trusts) ή ανάλογα νομικά σχήματα του αλλοδαπού δικαίου
- i. Πρόσωπα που προέρχονται ή έχουν την έδρα τους ή την κύρια δραστηριότητά τους σε χώρες οι οποίες δεν εφαρμόζουν τις συστάσεις της FATF.

Όσον αφορά τις αναφορές προς την Αρχή, θα αναφερθούμε στη συνέχεια ως μέτρο καταστολής της φοροδιαφυγής, στη παράγραφο [3.2.3](#).

Οι εποπτικές αρχές με σειρά τους, έχουν εκδώσει οδηγίες προς τους υπόχρεους αρμοδιότητάς τους ως προς την εφαρμογή των ανωτέρω υποχρεώσεών τους. Ειδικότερα, η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) προκειμένου να ενημερώσει τους εποπτευόμενους φορείς της σχετικά με τις υποχρεώσεις τους, εξέδωσε τη ΠΟΛ. 1204/2018 ορίζοντας και τις σχετικές προβλεπόμενες κυρώσεις σε περίπτωση μη συμμόρφωσης.

3.2 Καταστολή φοροδιαφυγής στις ηλεκτρονικές συναλλαγές

Στη παρούσα ενότητα θα επικεντρωθούμε στα μέτρα που έχουν ληφθεί κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών για τη **καταστολή** της φοροδιαφυγής, της απόκρυψης εισοδημάτων και της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές ενέργειες ως εξής:

- την **ανταλλαγή πληροφοριών** μεταξύ κρατών βάσει είτε ενωσιακών οδηγιών – αυτόματη και αυθόρμητη – είτε διακρατικών συμφωνιών.
- την υιοθέτηση ελάχιστων **ελεγκτικών επαληθεύσεων ως προς τους κανόνες δέουσας επιμέλειας**,
- τη θέσπιση υποχρέωσης σύνταξης **αναφορών** προς τον Οικονομικό Εισαγγελέα και προς την Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες, για τις περιπτώσεις που εντοπίζονται κατόπιν φορολογικού ελέγχου,

- τη σύνταξη **πληροφοριακών εγγράφων από την Αρχή** Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες προς την αρμόδια υπηρεσία ελεγκτικού μηχανισμού.

3.2.1 Ανταλλαγή πληροφοριών συνέπεια διακρατικών συμφωνιών

Με τον Ν. 4170/2013 ενσωματώθηκε στο Ελληνικό δίκαιο η κοινοτική Οδηγία 2011/16/ΕΕ και του Ν. 4153/2013 για την κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης και του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ). Βάσει της εν λόγω Οδηγίας οι Φορολογικές Διοικήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης συμφωνούν να ανταλλάσσουν πληροφορίες μεταξύ τους για τους φορολογούμενους. Για την εναρμόνιση με τον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, το άρθ. 29 του Ν. 4174/2013 (πλέον Ν. 4987/2022 κωδικοποιημένος) προβλέπει ότι η εφαρμογή της ανταλλαγής πληροφοριών γίνεται βάσει των προβλεπόμενων στην ως άνω Οδηγία.

Σκοπός της συνεργασίας μεταξύ των Φορολογικών Διοικήσεων είναι η αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής καθώς και της καταπολέμησης νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

Η ανταλλαγή πληροφοριών διακρίνεται σε δύο κατηγορίες:

1. Αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών, και
2. Αυθόρμητη ανταλλαγή πληροφοριών.

Η μεν αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών συμφωνείται να διενεργείται σε τακτά χρονικά διαστήματα από όλα τα κράτη-μέλη. Η δε αυθόρμητη ανταλλαγή πληροφοριών αποτελεί τη μη συστηματική κοινοποίηση των διαθέσιμων πληροφοριών.

Προκειμένου να συστηματοποιηθεί η διαθέσιμη αλλά και η αναγκαία πληροφορία για τις Φορολογικές Διοικήσεις, δημιουργήθηκαν κατηγορίες πληροφοριών ως εξής:

Directive on Administrative Cooperation – DAC

DAC1	DAC1	DAC2	DAC3	DAC4	DAC5	DAC6
2011/16/EU NON AEOI	2011/16/EU AEOI ITEMS	2014/107/EU AEOI ITEMS	2015/2376/EU AEOI ITEMS	2016/881/EU: AEOI ITEMS	2016/2258/EU NON AEOI	2018/822/EU AEOI ITEMS
Applies:1/2013	Applies:1/2015	Applies:1/2016	Applies:1/2017	Applies:6/2017	Applies:1/2018	Applies:7/2020
All exchanges of info except Art. 8	1 st exchanges on 2014 by: 30.6.2015	1 st exchanges on 2016 by: 30.9.2017	1 st exchanges by 30.9.2017	1 st exchanges on 2016 by: 30.6.2018	Art. 22, para 1a	1 st exchanges by: 31.8.2020
*Exchanges on request	Art. 8	Art. 8, para 3a	Art. 8a	Art. 8aa	Access by tax authorities to beneficial ownership information as collected under AML rules	Art. 8aaa and hallmarks in Annex 4
*Spontaneous exchanges	*Automatic exchange of information on 5 non-financial categories:	Automatic exchange on financial account information:	Automatic exchange of information (using a central directory as from 1.2018) of:	Automatic exchange of information on country-by-country reports on certain financial information:		*Mandatory disclosure rules for intermediaries and
*Presence in adm. offices	<i>*Income from employment</i>	<i>*Interests, dividends or other income generated by financial account</i>	*Advance cross-border rulings	<i>*Revenues</i>		*Automatic exchange of information on tax planning cross-border arrangements
*Simultaneous controls	<i>*Directors fees</i>	<i>*Gross proceeds from sale or redemption</i>	*Advance pricing arrangements	<i>*Profits</i>		
*Request for notification	<i>*Life insurance products</i>	<i>*account balances</i>		<i>*Taxes paid and accrued</i>		
*Sharing best practices	<i>*Immovable property (income and ownership)</i>			<i>*Accumulated earnings</i>		
*Use of standard forms				<i>*Number of employees</i>		
				<i>*Certain assets</i>		

Πέραν των παραπάνω κατηγοριών πληροφορίας προς ανταλλαγή, έχουν προστεθεί δύο ακόμα, οι DAC7 και DAC8, για τις ψηφιακές πλατφόρμες αγαθών και υπηρεσιών (ηλεκτρονικού εμπορίου, οικονομίας διαμοιρασμού κ.λπ.) και για τα κρυπτονομίσματα αντίστοιχα, για τις οποίες η πρώτη ανταλλαγή ξεκινά για τη DAC7 την 01/01/2024 ενώ για την DAC8 δεν έχει ακόμα πραγματοποιηθεί.

Η επεξεργασία των δεδομένων που συλλέγονται πραγματοποιείται από τις υπηρεσίες της ΑΑΔΕ κατά λόγο αρμοδιότητας, τόσο όσον αφορά τον τομέα που αφορά η διαθέσιμη πληροφορία (ανά DAC) όσο και αναφορικά με το είδος της επεξεργασίας και αξιοποίησης (τεχνικής φύσης ή στο πλαίσιο ενεργειών με στόχο τη συμμόρφωση ή στο πλαίσιο ενεργειών για τη καταστολή της φοροδιαφυγής).

3.2.2 Ελεγκτικές επαληθεύσεις ως προς τις υποχρεώσεις δέουσας επιμέλειας

Οι εποπτικές αρχές, στο πλαίσιο άσκησης των αρμοδιοτήτων τους, μπορούν να εκδίδουν κάθε οδηγία που κρίνεται απαραίτητη, είτε προς τους υπόχρεους είτε προς το εσωτερικό τους για την ορθή εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 4557/2018 περί αντιμετώπισης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Ειδικότερα, η ΑΑΔΕ, για την τήρηση του συνόλου των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις διατάξεις του ν.4557/2018 (~~Α'139~~) από τα υπόχρεα πρόσωπα, από το 2022 ενέταξε στο τακτικό της πρόγραμμα ελέγχων πέραν των φορολογικών, ελέγχους δέουσας επιμέλειας προς τους υπόχρεους ενώ εξέδωσε και εσωτερικές οδηγίες προς τον ελεγκτικό της μηχανισμό σχετικά με τη διενέργεια των ελέγχων δέουσας επιμέλειας. Τα αποτελέσματα αυτών των ελέγχων για τα έτη 2022 και 2023 μένει να αξιολογηθούν.

3.2.3 Αναφορές προς Οικονομικό Εισαγγελέα και προς την Αρχή Ξεπλύματος

Όσον αφορά τα εγκλήματα φοροδιαφυγής που εντοπίζονται στο πλαίσιο των φορολογικών ελέγχων, ο ελεγκτικός μηχανισμός της ΑΑΔΕ υποχρεούται βάσει των διατάξεων του άρθ. 22 και του άρθ. 25 του Ν. 4557/2018 – σε εφαρμογή ήδη με την κοινοτική Οδηγία 2015/849/ΕΕ, άρθ. 33-34 – να αποστέλλει **αναφορά** προς την Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες καθώς και να παρέχει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες ή στοιχεία.

Λέγοντας εγκλήματα φοροδιαφυγής ο ορισμός αποδίδεται στο άρθ. 66 του Ν. 4174/2013 (ΚΦΔ) και αφορά τις περιπτώσεις όπου ανά είδος φόρου ξεπερνά ορισμένο όριο και συγκεκριμένα:

Έγκλημα φοροδιαφυγής	φυλάκιση τουλάχιστον δύο (2) ετών	κάθειρξη
----------------------	---	----------

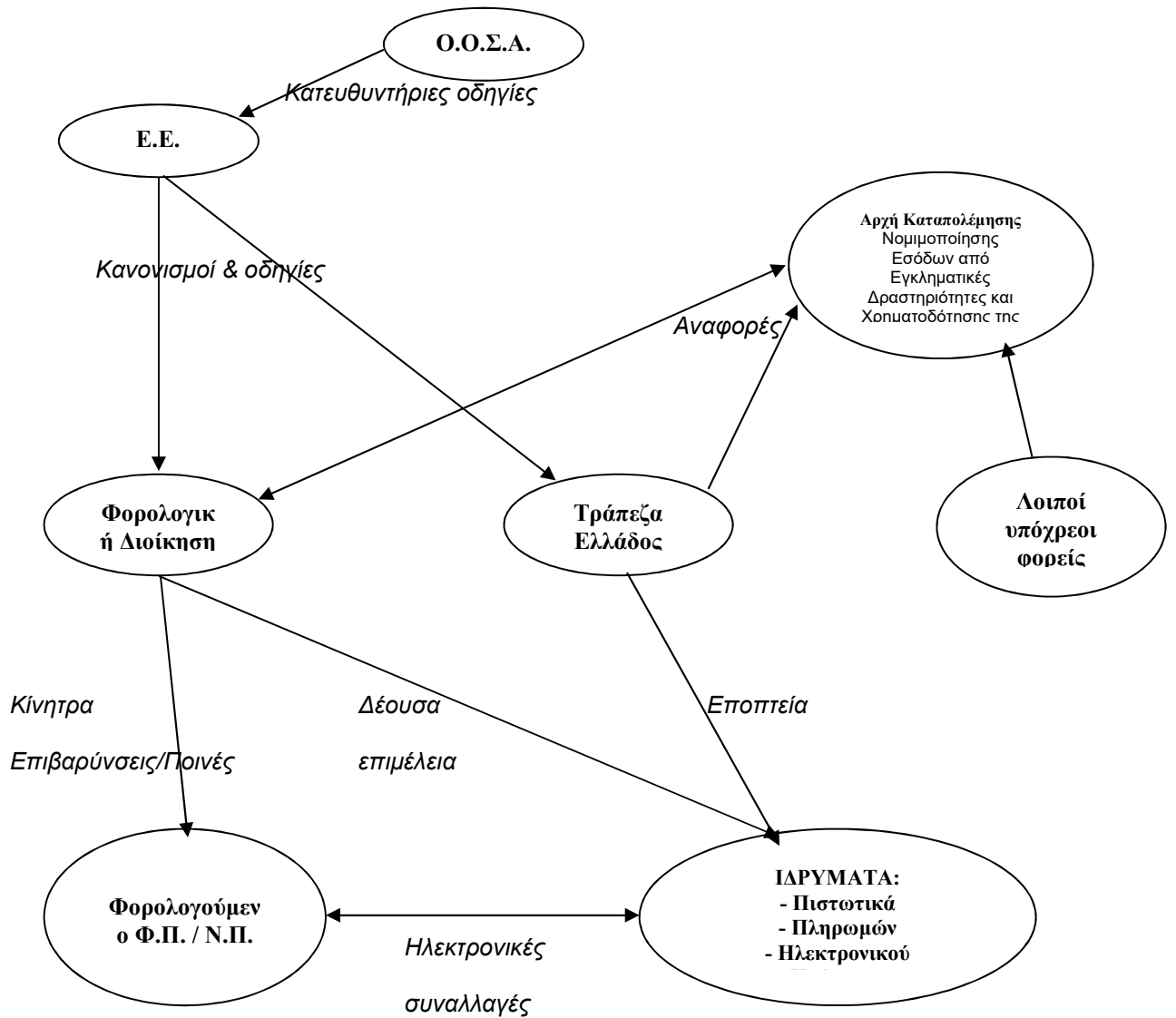
«ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ»
ΘΩΙΚΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ

<p>A) ο φόρος που αναλογεί στα φορολογητέα εισοδήματα ή στα περιουσιακά στοιχεία που έχουν αποκρυβεί υπερβαίνει ανά φορολογικό ή διαχειριστικό έτος</p>	<p>εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ ανά είδος φόρου</p>	<p>ΦΠΑ: εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ</p>
<p>B) το προς απόδοση ποσό του κύριου φόρου, τέλους ή εισφοράς που δεν αποδόθηκε ή αποδόθηκε ανακριβώς ή επεστράφη ή συμψηφίστηκε ή εξέπεσε ή διακρατείται υπερβαίνει ανά φορολογικό ή διαχειριστικό έτος</p>	<p>ΦΠΑ: πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ φόρος εισοδήματος, τέλη ή εισφορά, κάθε άλλη περίπτωση φόρου: εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ ανά είδος φόρου</p>	<p>φόρος εισοδήματος, τέλη ή εισφορά, κάθε άλλη περίπτωση φόρου: εκατό πενήντα χιλιάδες (150.000) ευρώ ανά είδος φόρου</p>

Έχοντας αναπτύξει τα μέτρα είτε πρόληψης είτε καταστολής που έχουν εφαρμοστεί με τη βοήθεια της επιτήρησης των ηλεκτρονικών συναλλαγών, ως αυτές εξελίσσονται διαχρονικά, στη συνέχεια παρατίθεται συγκεντρωτικό διάγραμμα του «πλέγματος» παρατήρησης και επιτήρησης των βασικών κανόνων ώστε οι ηλεκτρονικές συναλλαγές να μην μετατρέπονται σε μέσο / όχημα φοροδιαφυγής.

3.3 Συνοπτική απεικόνιση παρούσας κατάστασης

4 Μεθοδολογία

Το διακύβευμα και αντικείμενο της παρούσας μελέτης είναι:

1. η διερεύνηση της αποτελεσματικότητας των μέτρων για τη καταστολή της φοροδιαφυγής αλλά και της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και εγκληματικές ενέργειες και ειδικότερα των ενεργειών που του ελεγκτικού μηχανισμού και της Αρχής Καταπολέμησης Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Ενέργειες, και
2. αν οι νέοι τρόποι υλοποίησης των ηλεκτρονικών συναλλαγών έχουν αυξήσει τα «περιθώρια» διακίνησης χρήματος που δεν εντοπίζονται προς φορολόγηση.

Για τον λόγο αυτό, συλλέχθηκαν τα δημοσιευμένα από την ΑΑΔΕ στατιστικά και δείκτες αποδοτικότητας που αφορούν:

- α) τους φορολογικούς ελέγχους της ΑΑΔΕ και το αποτέλεσμα αυτών,
- β) τις αναφορές που απεστάλησαν από την ΑΑΔΕ προς την Αρχή, τόσο για χρέη όσο και για φοροδιαφυγή,
- γ) τα πληροφοριακά έγγραφα που εστάλησαν από την Αρχή προς τη Φορολογική Διοίκηση και την αξιοποίηση αυτών από τη Φορολογική Διοίκηση.

Τα διαθέσιμα στοιχεία είναι σε μηνιαία βάση ξεκινώντας από 01/01/2015 ως και 31/10/2023, εκτός των πληροφοριακών εγγράφων που αποστέλλει η Αρχή για τα οποία υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία από 01/01/2018 έως και 31/10/2023. Το συνολικό πλήθος των διαθέσιμων για επεξεργασία παρατηρήσεων ανέρχεται στις 106, ενώ στις περιπτώσεις στατιστικής επεξεργασίας όπου εμπλέκεται με μεταβλητή που αφορά τα έγγραφα της Αρχής, το δείγμα παρατηρήσεων ανέρχεται στις 70.

Η στατιστική ανάλυση πραγματοποιήθηκε με τη χρήση του στατιστικού πακέτου SPSS.

Για κάθε μία από τις ως άνω μεταβλητές, εκ πρώτης έγινε περιγραφική ανάλυση τόσο συνολικά για το διάστημα που είχαμε διαθέσιμα στοιχεία όσο και διαχρονικά μέσα στο συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.

Όσον αφορά τα συγκεντρωτικά μεγέθη για το συνολικό χρονικό διάστημα, υπολογίστηκαν κατά περίπτωση:

α) ο μέσος όρος βάσει του τύπου:

$$\bar{x} = \frac{\sum x_i}{n - 1}$$

β) η τυπική απόκλιση βάσει του τύπου:

$$\sigma_x = \sqrt{\frac{\sum [(x_i - \bar{x})^2]}{n - 1}}$$

Στη συνέχεια, με τη χρήση αρχικά διαγραμμάτων (scatterplots, time series) και έπειτα με υπολογισμό μέτρων συσχέτισης προσεγγίσαμε:

- την εσωτερική ομοιογένεια (ή ανομοιογένεια) των αναφορών χρεών και των αναφορών φοροδιαφυγής της ΑΑΔΕ κατόπιν ελέγχου.
- την ένταση πληροφορίας που ενέχουν τα πληροφοριακά έγγραφα της Αρχής.
- Την συγκριτική σχέση που φαίνεται να έχουν οι αναφορές της ΑΑΔΕ για χρέη με τις αναφορές της ΑΑΔΕ για φοροδιαφυγή.
- Τη σχέση που μπορεί να συνδέει τις αναφορές της ΑΑΔΕ με τα πληροφοριακά έγγραφα της Αρχής, και
- τη σχέση που ενδεχομένως συνδέει τα έγγραφα της Αρχής με το συνολικό πλήθος εντολών ελέγχου αλλά και ολοκληρωθέντων ελέγχων για τους οποίους εντολή εκδόθηκε βάσει πληροφοριακού εγγράφου της Αρχής.

Για τις ανωτέρω σχέσεις υπολογίσαμε τους συντελεστές συσχέτισης μεταξύ των εμπλεκόμενων μεταβλητών σύμφωνα με τον παρακάτω τύπο:

$$\rho_{X,Y} = \frac{\text{cov}(X,Y)}{\sigma_X \cdot \sigma_Y} = \frac{\sum(x_i - \bar{x}) \cdot (y_i - \bar{y})}{\sqrt{\sum[(x_i - \bar{x})^2]} \cdot \sqrt{\sum[(y_i - \bar{y})^2]}}$$

Για τον συντελεστή συσχέτισης διενεργήσαμε αμφίπλευρο t-test με μηδενική υπόθεση $H_0: \rho=0$.

Στη συνέχεια, με τη χρήση τεχνικών πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης, διαμορφώσαμε σχέσεις παλινδρόμησης της μορφής:

$$y_{i,t} = b_0 + b_i \cdot x_{i,t} + u_{i,t}$$

ώστε να μελετήσουμε τους παράγοντες που φαίνεται να επηρεάζουν / συνδέονται με τις παρακάτω εξαρτημένες μεταβλητές:

- οι συνολικοί ολοκληρωθέντες φορολογικοί έλεγχοι,
- τα συνολικά επιβληθέντα πρόστιμα, και
- τις συνολικές εισπράξεις φόρων που επιβάλλονται κατόπιν ελέγχου.

Αρχικά η σχέση παλινδρόμησης είχε όλες τις διαθέσιμες ανεξάρτητες μεταβλητές και στη συνέχεια, διαμορφώσαμε εκ νέου γραμμική παλινδρόμηση μόνο με τις ανεξάρτητες μεταβλητές των οποίων οι συντελεστές ήταν στατιστικά σημαντικοί (αμφίπλευρο t-test με μηδενική υπόθεση $H_0: \beta_i=0$).

Μετά τον υπολογισμό της γραμμικής παλινδρόμησης της ως άνω μορφής, διενεργήθηκαν έλεγχοι για τα κατάλοιπα της μίας εκάστης παλινδρόμησης, ώστε να διαπιστωθεί αν η κατανομή αυτών είναι της παρακάτω μορφής:

$$u_t \approx (0, \sigma_u^2) \begin{cases} u_{i,t} \text{ τυχαία μεταβλητή} \\ E(u_t) = 0 \\ E(u_t^2) = \sigma_u^2 \end{cases}$$

Επιπλέον, ειδικά για την κατανομή των καταλοίπων υπολογίσαμε και το συντελεστή κύρτωσης με τη χρήση του τύπου:

$$\beta_2 = \frac{1}{n} \cdot \frac{\sum [(u_t - E(u_t))^4]}{\sigma_u^4}$$

Προφανώς, καθώς έχουμε επικεντρωθεί μόνο σε ένα πεδίο, αυτό της καταπολέμησης νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες διαμέσου της ανταλλαγής πληροφοριών για τις ηλεκτρονικές συναλλαγές μεταξύ των αρμόδιων φορέων εποπτείας, η δυνατότητα ερμηνείας των εξαρτημένων μεταβλητών, ως αναμένεται, είναι χαμηλότερη από την αναμενόμενη.

Παρά ταύτα, διαφαίνεται από το F-test (αμφίπλευρο F-test με μηδενική υπόθεση $H_0: \beta_1 = \beta_2 = \dots = \beta_i = 0$) που διενεργήσαμε ότι πρόκειται για στατιστικά σημαντικές γραμμικές παλινδρομήσεις αυτές στις οποίες καταλήξαμε κατόπιν ανάλυσης.

5 Αποτελέσματα

Η παράθεση των αποτελεσμάτων ακολουθεί τη δομή και σκέψη της μεθοδολογίας που ακολουθήθηκε, ώστε να οδηγεί τον αναγνώστη στη λογική αλληλουχία της επεξεργασίας των δεδομένων, και έχει ως εξής:

1. Στατιστική παρατήρηση των διαθέσιμων δεδομένων
2. Προσέγγιση της σχέσης που διαφαίνεται από τη παρατήρηση συνδυασμών μεταξύ των ανεξάρτητων μεταβλητών,
3. Πολλαπλή παλινδρόμηση για εντοπισμό των ανεξάρτητων μεταβλητών που σχετίζονται στατιστικά σημαντικά με τις διακυμάνσεις των:
  - A) συνολικό πλήθος ολοκληρωμένων φορολογικών ελέγχων,
  - B) συνολικό ύψος βεβαιωθέντων προστίμων από φορολογικούς ελέγχους, και
  - Γ) συνολικό ύψος εισπράξεων από βεβαιωθέντα πρόστιμα από φορολογικούς ελέγχους.

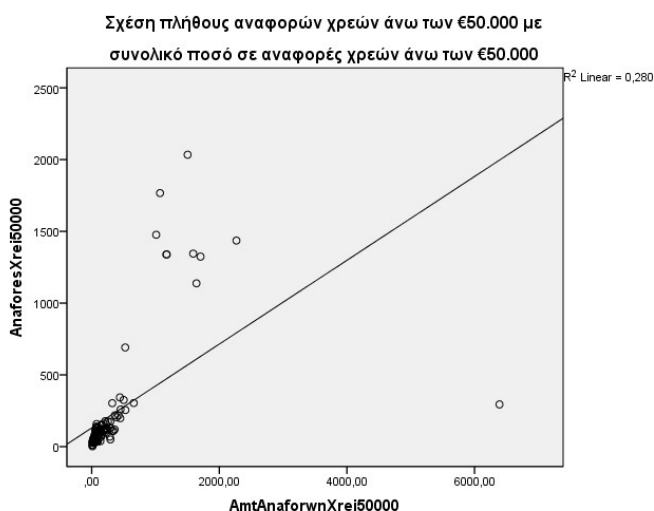
5.1 Στατιστική παρατήρηση μεταβλητών

5.1.1 Αναφορές χρεών και φοροδιαφυγής της ΑΑΔΕ προς την Αρχή

Όσον αφορά τις αναφορές χρεών άνω των €50.000, συγκρίναμε το πλήθος με το αναφερόμενο ποσό χρέους.

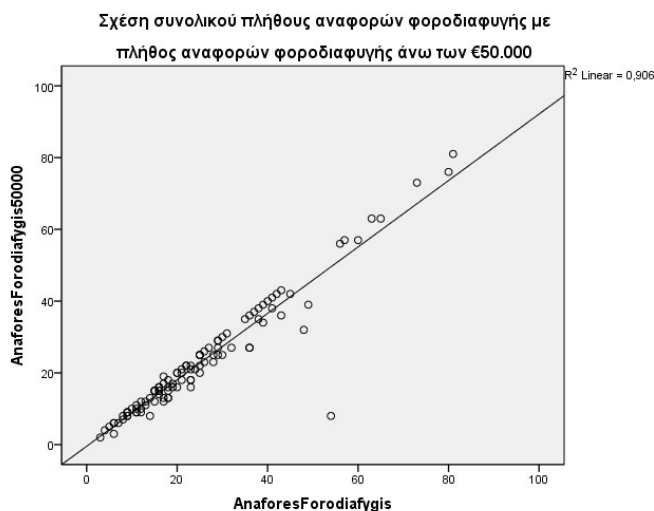
Παρατηρείται μία σχετική ομοιομορφία των αναφορών για χρέη με μέσο ύψος χρέους στο 1,5 εκ. ανά αναφορά.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει ο εξαιρετικά υψηλός αριθμός των 294 αναφορών που απεστάλησαν τον

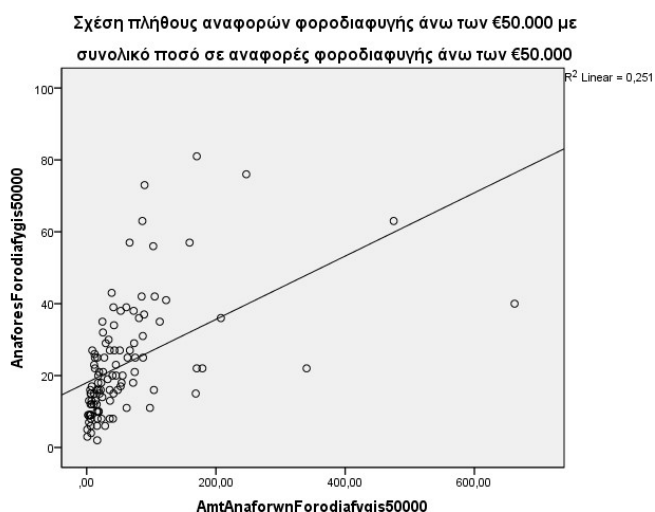
Φεβρουάριο 2015 με συνολικό ύψος χρέους €6,391 εκ., λίγο μετά τη θέση σε εφαρμογή της διάταξης της κοινοτικής Οδηγίας 2015/849/ΕΕ, επιβεβαιώνοντας την αναγκαιότητα της σχετικής νομοθέτησης.

Αντίστοιχα, από τη παρατήρηση των αναφορών φοροδιαφυγής, βλέπουμε μία σχεδόν ντετερμινιστικά γραμμική σχέση μεταξύ του συνόλου των αναφορών φοροδιαφυγής και των αναφορών φοροδιαφυγής για ποσά άνω των €50.000. Πράγματι στο σύνολο 106

μηνών για τις οποίες έχουμε διαθέσιμες πληροφορίες τους 94 (δηλαδή στο 88% του συνόλου των παρατηρήσεων), το 75% των αναφορών φοροδιαφυγής που απεστάλησαν στην Αρχή, είναι για φοροδιαφυγή άνω των €50.000. Το δε

συνολικό ύψος φοροδιαφυγής για την οποία έγινε σχετική αναφορά προς την Αρχή ανέρχεται στα 6,3 δις € για το διάστημα από 01/01/2015 έως και 31/10/2023.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει επίσης η εικόνα που βλέπουμε από τη παρατήρηση των αναφορών φοροδιαφυγής άνω των €50.000. Ειδικότερα, δεν φαίνεται να παρουσιάζουν την ίδια ομοιογένεια όπως και οι αναφορές χρεών μεν, αλλά οι περισσότερες (άνω του 90%)

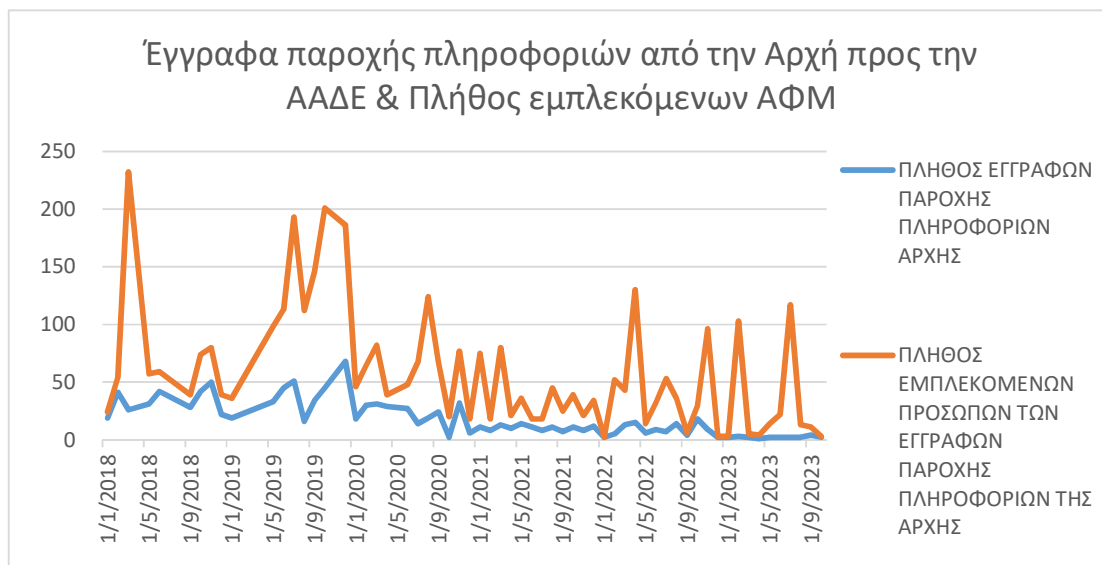
είναι έως και μία τυπική απόκλιση ($\sigma = \text{€}2,79\text{εκ.}$) περί το μέσο ποσό φοροδιαφυγής $\text{€}2,43\text{εκ.}$. Τέλος, στο μόνο 10% των παρατηρήσεων (12 μήνες, χωρίς να φαίνεται επαναληψιμότητα σε συγκεκριμένους μήνες) διαφαίνεται να ξεπερνά τα $\text{€}5,5\text{εκ.}$ η μέση αναφερόμενη φοροδιαφυγή και να φτάνει μέχρι και τα $\text{€}16,5\text{εκ.}$.

5.1.2 Πληροφοριακά έγγραφα της Αρχής προς την ΑΑΔΕ

Ενδιαφέρον παρουσιάζει το πλήθος των εγγράφων της Αρχής και το πλήθος των ΑΦΜ που αναφέρονται σε αυτά. Στη διαχρονική πορεία αυτών, διαφαίνεται να τα συνδέει τα δύο αυτά μεγέθη μία θετική σχέση.

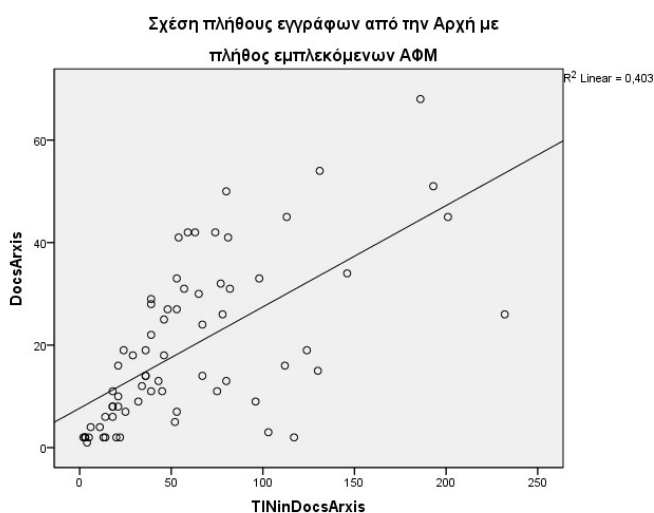

«ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ» ΘΩΙΚΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ

Ακόμα πιο σημαντικό να παρατηρήσουμε είναι το γεγονός ότι το πλήθος των ΑΦΜ είναι εξαιρετικά υψηλότερο από το πλήθος των εγγράφων που αποστέλλει η Αρχή, γεγονός που αναδεικνύει ότι οι υποθέσεις που εντοπίζει και ερευνά η Αρχή αποτελούν πολύπλοκες υποθέσεις με υψηλό πλήθος εμπλεκόμενων προσώπων σε απάτη φοροδιαφυγής. Την ευχέρεια έρευνας τέτοιου είδους υποθέσεων την προσδίδει στην Αρχή η σύστασή της από εκπροσώπους πολλών συνεργαζόμενων φορέων, εξετάζοντας τα θέματα υπό διαφορετικές οπτικές και από ευρύτητα αρμοδιότητας στο σύνολό της.

Πράγματι, φαίνεται στατιστικά σημαντική συσχέτιση των δύο αυτών μεγεθών και από τη τεχνική στατιστική ανάλυση με συσχέτιση $\rho=0,635$.

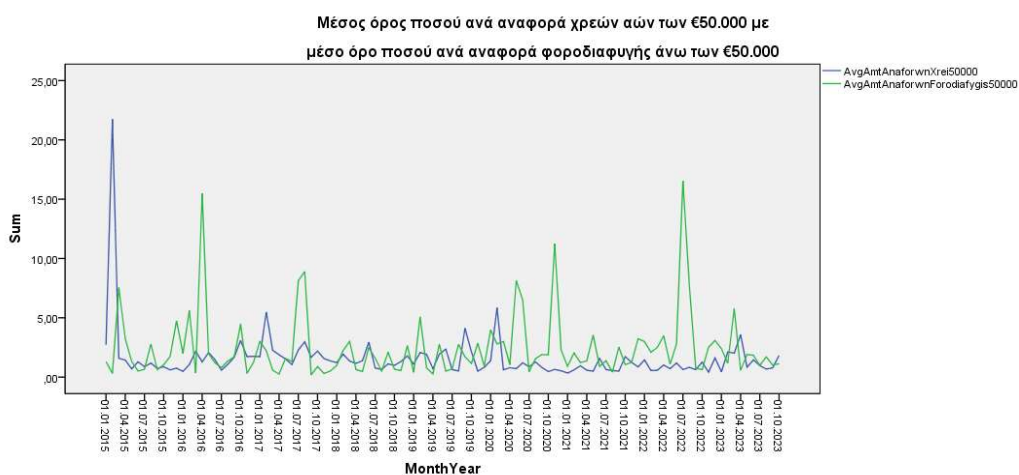

5.2 Παρατήρηση συνδυασμών μεταξύ των μεταβλητών

«ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ» ΘΩΙΚΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ

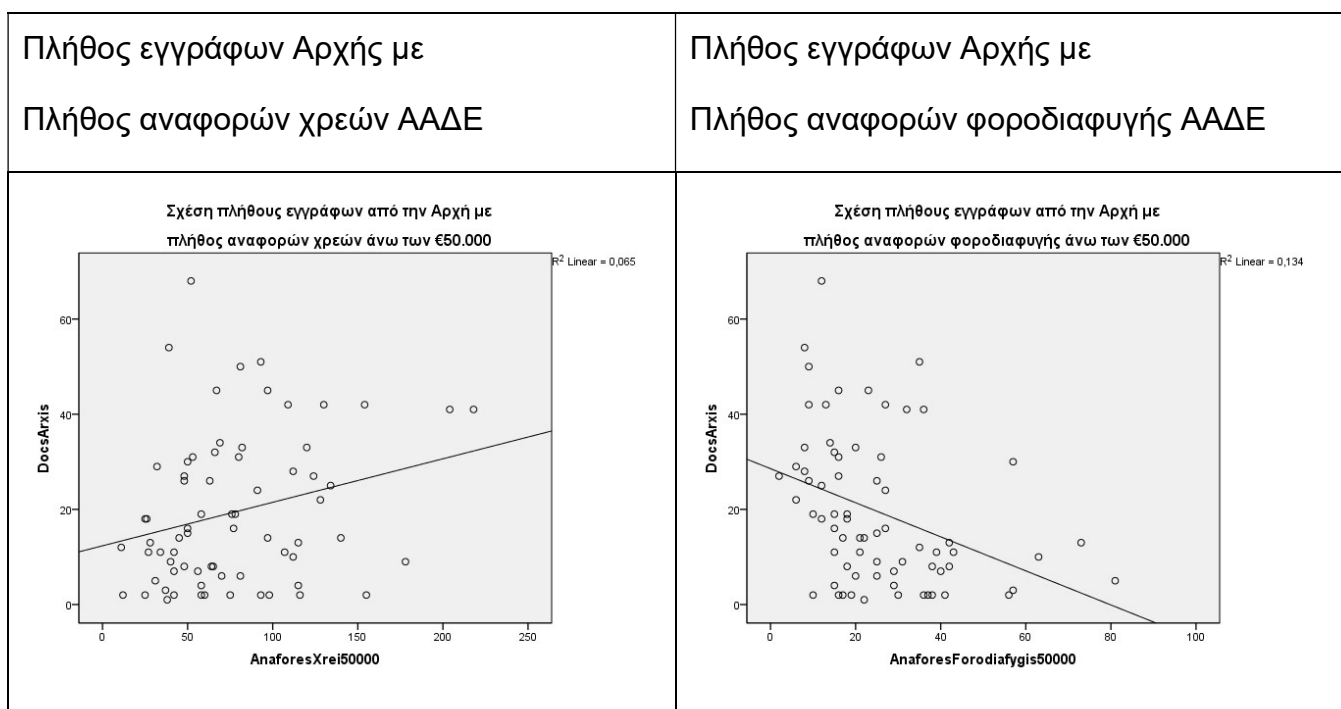
5.2.1 Αναφορές χρεών και Αναφορές φοροδιαφυγής της ΑΑΔΕ προς την Αρχή

Όσον αφορά τη σχέση που ενδεχομένως να συνδέει τις αναφορές χρεών και τις αναφορές φοροδιαφυγής που αποστέλλει η ΑΑΔΕ στην Αρχή, οι μεν αναφορές χρεών φαίνεται να υπερτερούν διαχρονικά σε πλήθος, ενώ σε ύψος ποσών χρέους – φοροδιαφυγής είναι ξεκάθαρη η υπεροχή των αναφορών φοροδιαφυγής με σαφώς υψηλότερα ποσά.

5.2.2 Σύγκριση ως προς το πλήθος των αναφορών της ΑΑΔΕ και των Εγγράφων της Αρχής

Παρατηρώντας τη σχέση που έχουν τα έγγραφα της Αρχής (ως προς το πλήθος αυτών) με τις αναφορές της ΑΑΔΕ τόσο για χρέη όσο και για φοροδιαφυγή, διακρίνονται τα εξής:

Πράγματι, και από τις υπολογιζόμενες συσχετίσεις μεταξύ των ως άνω μεταβλητών έχουμε τα κάτωθι αποτελέσματα:

		AnaforesXrei50 000	AnaforesForodi afygis50000	DocsArxis
AnaforesXrei50000	Pearson Correlation	1	,007	,255*
	Sig. (2-tailed)		,952	,033
AnaforesForodiafygis50000	Pearson Correlation	,007	1	-,367**
	Sig. (2-tailed)	,952		,002
DocsArxis	Pearson Correlation	,255*	-,367**	1
	Sig. (2-tailed)	,033	,002	

Όπου αναδεικνύεται η στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ των εγγράφων των Αρχής με τις αναφορές της ΑΑΔΕ και, συγκεκριμένα, υπάρχει θετική συσχέτιση

μεταξύ των εγγράφων της Αρχής και των αναφορών χρεών της ΑΑΔΕ και αρνητική συσχέτιση μεταξύ των εγγράφων της Αρχής και των αναφορών φοροδιαφυγής της ΑΑΔΕ.

Το πρακτικό ενδιαφέρον της ως άνω παρατήρησης είναι ότι τα έγγραφα της Αρχής λειτουργούν συμπληρωματικά με τις αναφορές φοροδιαφυγής της ΑΑΔΕ. Με άλλα λόγια, όσες υποθέσεις δεν εντοπίζει η Αρχή τις εντοπίζει η ΑΑΔΕ.

Η θετική σχέση μεταξύ των εγγράφων της Αρχής και των αναφορών χρεών της ΑΑΔΕ δημιουργεί σκέψεις όσον αφορά την εισπραξιμότητα των υποθέσεων που προέρχονται από έγγραφα της Αρχής και αυτό μας οδηγεί σε επόμενη διερεύνηση (βλ. παρ. [5.2.4](#)).

5.2.3 Σύγκριση φοροδιαφυγής στις αναφορές ΑΑΔΕ και στα Έγγραφα της Αρχής

Ένα σημαντικό θέμα που αξίζει να μελετηθεί είναι αν το τελικό αποτέλεσμα ενός ελέγχου που καταγράφεται σε αναφορά της ΑΑΔΕ προς την Αρχή είναι στατιστικά σημαντικότερο από το τελικό αποτέλεσμα βεβαιωθείσας φοροδιαφυγής που εντοπίζεται κατόπιν έκδοσης εντολής φορολογικού ελέγχου βάσει των πληροφοριών από έγγραφο της Αρχής προς την ΑΑΔΕ. Δυστυχώς, είναι εξαιρετικά δυσχερής η απευθείας μελέτη αυτής της σύγκρισης καθώς – όπως αναφέρουμε και παραπάνω – σε κάθε έγγραφο πληροφοριών της Αρχής περιλαμβάνεται πληθώρα εμπλεκόμενων ΑΦΜ, για τα οποία, εφόσον αποφασιστεί από τη Φορολογική Διοίκηση, εκδίδεται ξεχωριστή εντολή ελέγχου ανά ΑΦΜ, ενδεχομένως και ανά ελεγχόμενη χρήση. Επομένως, δεν είναι προφανής η σύνδεση των ολοκληρωμένων ελέγχων με τα πληροφοριακά έγγραφα της Αρχής από τα οποία προέρχονται.

Ωστόσο, για να προβούμε σε μία αδρή προσέγγιση του ερωτήματος, υπολογίσαμε τους εξής τρεις (3) λόγους:

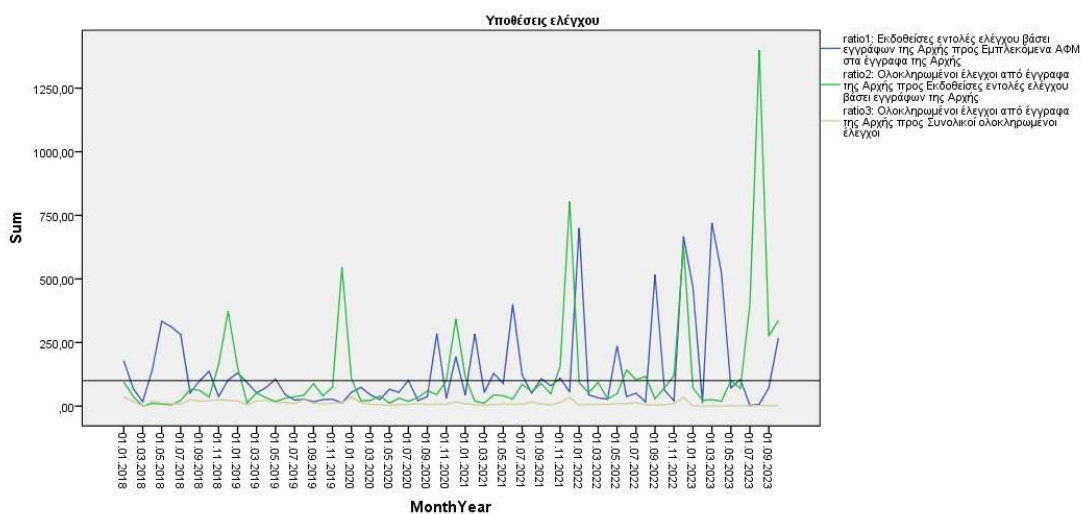
$$ratio\ 1 = \frac{\text{Εκδοθείσες εντολές ελέγχου βάσει εγγράφων της Αρχής}}{\text{Εμπλεκόμενοι ΑΦΜ στα έγγραφα της Αρχής}}$$

«ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ»
ΘΩΙΚΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ

$$ratio\ 2 = \frac{\text{Ολοκληρωμένοι έλεγχοι από έγγραφα της Αρχής}}{\text{Εκδοθείσες εντολές ελέγχου βάσει εγγράφων της Αρχής}}$$

$$ratio\ 3 = \frac{\text{Ολοκληρωμένοι έλεγχοι από έγγραφα της Αρχής}}{\text{Συνολικοί ολοκληρωμένοι έλεγχοι}}$$

Η απεικόνιση της διαχρονικής πορείας των τριών παραπάνω δεικτών φαίνεται στο παρακάτω διάγραμμα:

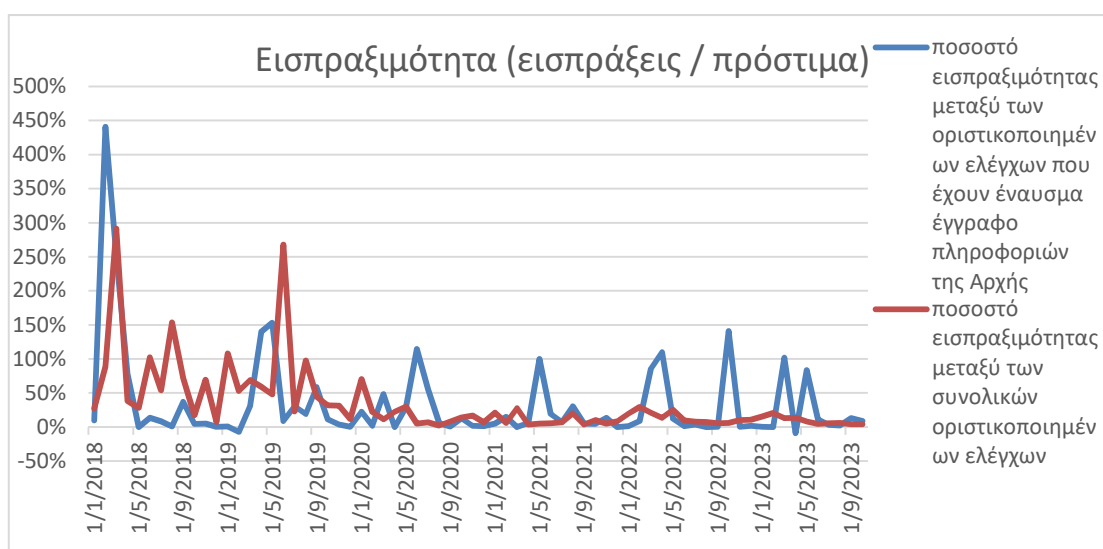
Ο πρώτος λόγος που απεικονίζεται με τη μπλε γραμμή, ως επί το πλείστον ειδικά από το 2020 και μετά, βρίσκεται πάνω από το 100% (οριζόντια γραμμή) επιβεβαιώνοντας τα προαναφερθέντα περί έκδοσης περισσότερων της μίας εντολής ανά έγγραφο της Αρχής. Ο λόγος των ολοκληρωμένων ελέγχων για τους οποίους η εντολή ελέγχου εκδόθηκε βάσει εγγράφου της Αρχής προς τις εκδοθείσες εντολές από την ίδια αιτία (έγγραφο της Αρχής) (πράσινη γραμμή) φαίνεται να ακολουθεί τη πορεία του πλήθους εντολών που εκδίδονται, όπως ως επί των πλείστον είναι χαμηλότερος ο δείκτης 2 από τον δείκτη 1. Πράγματι, στο μελετηθέν διάστημα (01/01/2018 ως 31/10/2023), κατά μέσο όρο ολοκληρώνεται το 68% των ελέγχων που έχουν προκύψει από έγγραφο πληροφοριών της Αρχής. Τέλος, ο τρίτος λόγος που αφορά το ποσοστό των ολοκληρωμένων ελέγχων από έγγραφο της Αρχής προς το συνολικό πλήθος ολοκληρωμένων ελέγχων είναι αρκετά χαμηλά και φτάνει κατά μέσο όρο το 11% - τη σχέση αυτή θα μελετήσουμε περαιτέρω στην ενότητα [5.3.1](#).

5.2.4 Διερεύνηση υποθέσεων που προκύπτουν βάσει εγγράφων της Αρχής ως προς την εισπραξιμότητα των βεβαιωθέντων προστίμων κατόπιν φορολογικού ελέγχου

Το γεγονός ότι υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ των εγγράφων της Αρχής και των αναφορών χρεών από την ΑΑΔΕ προς την Αρχή έθεσε προβληματισμό ως προς την εισπραξιμότητα. Για τον λόγο αυτό διαμορφώσαμε τους εξής δύο λόγους:

$$ratio\ 1 = \frac{\text{Εισπράξεις φόρων από ελέγχους βάσει εγγράφων της Αρχής}}{\text{Πρόστιμα από ελέγχους βάσει εγγράφων της Αρχής}}$$

$$ratio\ 2 = \frac{\text{Συνολικές εισπράξεις από σύνολο ελέγχων}}{\text{Συνολικά πρόστιμα συνόλου ελέγχων}}$$

Όπως φαίνεται από το παραπάνω διάγραμμα, ο πρώτος δείκτης είναι ως επί το πλείστον υψηλότερος από τον δεύτερο, δείχνοντας ότι οι φόροι που επιβάλλονται από υποθέσεις για τις οποίες διενεργείται έλεγχος κατόπιν εγγράφου πληροφοριών της Αρχής είναι κατά κανόνα πιο εισπραξιμοί.

Από τον Ιανουάριο 2020 και μετά, οπότε και φαίνεται να κανονικοποιείται η ανωτέρω εικόνα, η μέση εισπραξιμότητα στο σύνολο των ελέγχων ανέρχεται στο 13% ενώ για τους ελέγχους βάσει εγγράφων της Αρχής στο 23%.

5.3 Διερεύνηση μεταβλητών που επηρεάζουν το τελικό αποτέλεσμα του ελεγκτικού μηχανισμού της Φορολογικής Διοίκησης

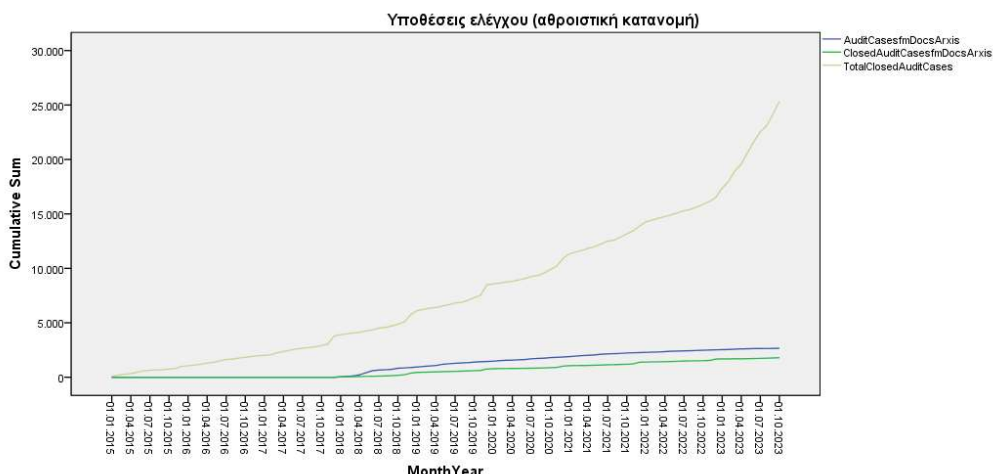
Στο σημείο αυτό κρίνουμε απαραίτητο να αποσαφηνίσουμε ότι η διερεύνηση των παραγόντων που επηρεάζουν τους ελέγχους της Φορολογικής Διοίκησης και τα αποτελέσματα αυτών γίνεται μεταξύ των διαθέσιμων μεταβλητών / μεγεθών που σχετίζονται με τον μηχανισμό της καταπολέμησης νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές ενέργειες, δηλαδή:

1. Αναφορές χρεών από την ΑΑΔΕ προς την Αρχή (πλήθος, συνολικό ύψος χρέους),
2. Αναφορές φοροδιαφυγής από την ΑΑΔΕ προς την Αρχή (πλήθος, συνολικό ύψος φοροδιαφυγής),
3. Έγγραφα πληροφοριών της Αρχής προς την ΑΑΔΕ (πλήθος, πλήθος εμπλεκόμενων ΑΦΜ, εκδοθείσες εντολές βάσει εγγράφων πληροφοριών της Αρχής, ολοκληρωμένοι έλεγχοι που διενεργήθηκαν βάσει εγγράφων πληροφοριών της Αρχής (πλήθος, πρόστιμα, εισπράξεις), και
4. Σύνολο ολοκληρωμένων φορολογικών ελέγχων (πλήθος, πρόστιμα, εισπράξεις).

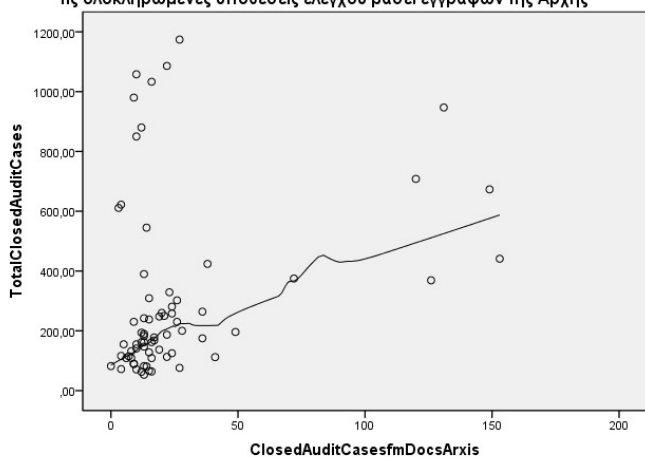
5.3.1 Παράγοντες που συνδέονται με το Συνολικό πλήθος ολοκληρωμένων φορολογικών ελέγχων

Από τη διαχρονική παρατήρηση των ολοκληρωμένων ελέγχων, τόσο στο σύνολό τους όσο και σε εκείνους που διενεργήθηκαν λόγω εγγράφου πληροφοριών της Αρχής, βλέπουμε ότι και των δύο – ομοίως και για τις εκδοθείσες εντολές ελέγχου βάσει εγγράφων των Αρχής – οι αθροιστικές κατανομές παρουσιάζουν μία αυξητική πορεία, μόνο που αυτοί που σχετίζονται με υποθέσεις από την Αρχή φαίνεται να τείνουν σε στασιμότητα στα πιο πρόσφατα στοιχεία.

«ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ»
ΘΩΙΚΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ

Σχέση συνολικού πλήθους ολοκληρωμένων υποθέσεων ελέγχου με τις ολοκληρωμένες υποθέσεις ελέγχου βάσει εγγράφων της Αρχής

Η αυξητική πορεία και των δύο, έστω κι αν είναι με διαφορετικό ρυθμό, οδήγησε στη πιο προσεκτική μελέτη των δύο μεταβλητών μεταξύ τους, η οποία και επιβεβαιώνει τη σκέψη για θετική συσχέτιση αυτών.

Τρέχοντας παλινδρόμηση με ανεξάρτητες όλες τις διαθέσιμες μεταβλητές και με εξαρτημένη το σύνολο ολοκληρωμένων ελέγχων, οι μόνες μεταβλητές των οποίων οι συντελεστές είναι στατιστικά σημαντικοί είναι οι ολοκληρωμένοι έλεγχοι που διενεργήθηκαν λόγω εγγράφου πληροφοριών της Αρχής και το σύνολο των επιβληθέντων προστίμων. Σε παλινδρόμηση μόνο με τις στατιστικά σημαντικές μεταβλητές ως εξής:

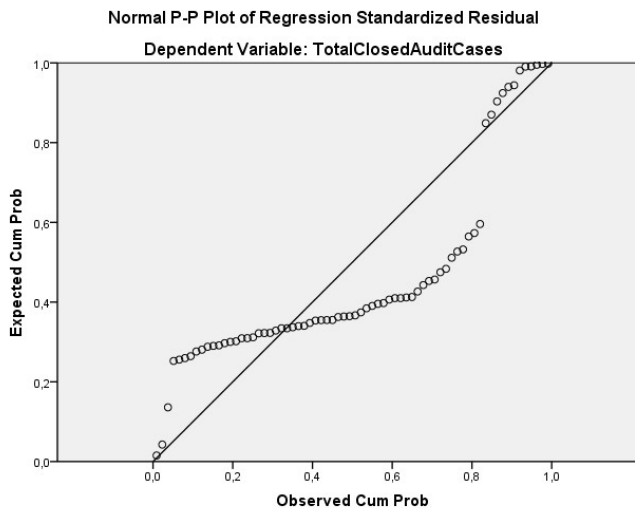
Σύνολο ολοκληρωμένων ελέγχων

$$= 0,139 \times \left(\text{Ολοκληρωμένοι έλεγχοι βάσει εγγράφων Αρχής} \right) + 0,346 \times \left(\text{Συνολικά πρόστιμα} \right)$$

το ποσοστό εξήγησης της μεταβλητότητας της εξαρτημένης μεταβλητής (adjusted R²) να φτάνει μόλις το 15,7% (R² = 42,6%).

Από τα κατάλοιπα της ως άνω παλινδρόμησης, βλέπουμε ότι προφανώς υπάρχει/-ουν και άλλος/-οι παράγοντας/-ες σε θετική συσχέτιση με το σύνολο των ολοκληρωμένων ελέγχων εκτός του πλαισίου της παρούσας έρευνας. Ένας από τους πιθανούς τέτοιους παράγοντες είναι και η στοχοθεσία που διέπει τη λειτουργία του ελεγκτικού μηχανισμού της Φορολογικής Διοίκησης.

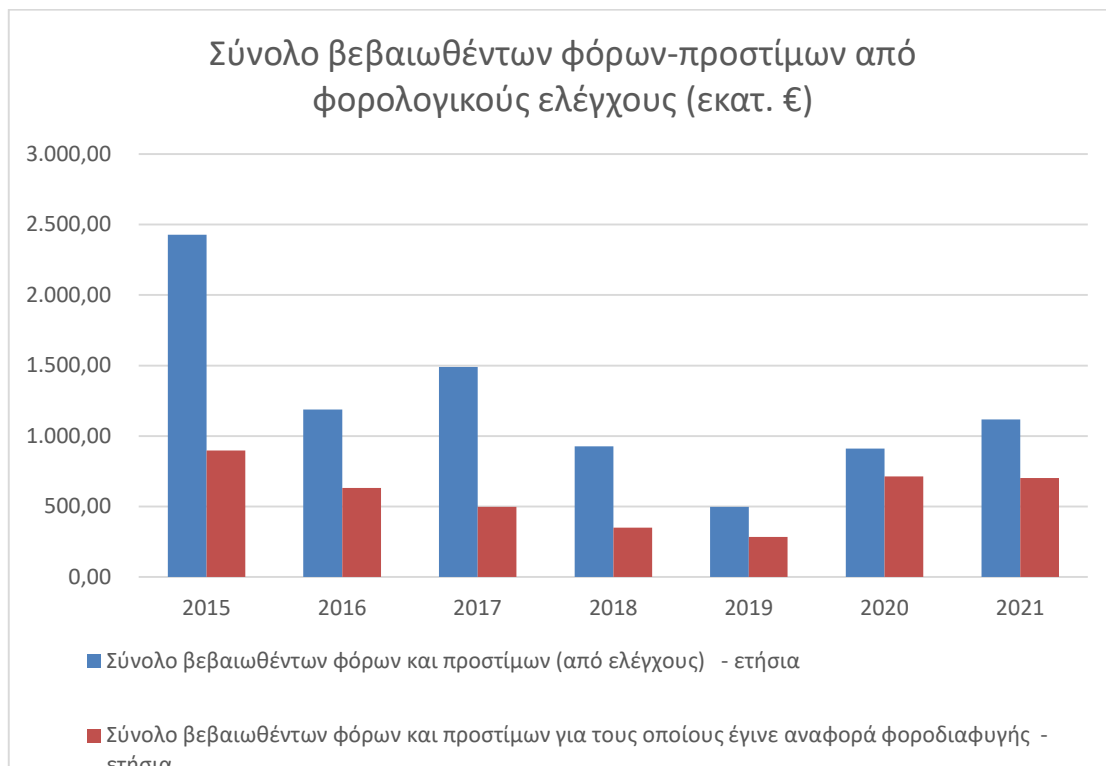
5.3.2 Παράγοντες που συνδέονται με το Συνολικό ύψος βεβαιωθέντων προστίμων από φορολογικούς ελέγχους

Όσον αφορά τα συνολικά επιβληθέντα πρόστιμα, μεταβλητή που απεικονίζει το κυρίως αποτέλεσμα των φορολογικών ελέγχων, αρχικά παρατηρήσαμε τη διαχρονική τους πορεία.

Στο συνολικό μελετηθέν διάστημα (01/01/2015 ως 31/10/2023), παρατηρούμε ότι οι βεβαιώσεις φόρων από ελέγχους για τις οποίες έγινε αναφορά φοροδιαφυγής προς την Αρχή ανέρχονται συνολικά στα 6,3 δις €, ενώ το σύνολο των βεβαιωθέντων φόρων από ελέγχους ανέρχεται συνολικά στα 10,6 δις €.

Με τη διαχρονική παρατήρηση σε ετήσια βάση μέχρι και το 2021, βλέπουμε ότι το ύψος των συνολικών βεβαιωθέντων φόρων που αναφέρονται προς την Αρχή ως φοροδιαφυγή είναι περί το 50% του συνολικού ύψους βεβαιωθέντων φόρων από φορολογικούς ελέγχους.

«ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ»
ΘΩΙΚΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ

Δεδομένου ότι η εφαρμογή μέτρων πρόληψης και καταστολής της φοροδιαφυγής δια μέσου της επιτήρησης των ηλεκτρονικών συναλλαγών ξεκίνησε με πολύ πρώιμα βήματα το 2010 και έγινε συστηματική εισαγωγή και εφαρμογή μέτρων από το 2015 και έπειτα, θα τολμούσαμε να πούμε ότι τα εν λόγω μέτρα δεν φαίνεται να αυξάνουν τα δημόσια έσοδα από φόρους και πρόστιμα από φορολογικούς ελέγχους. Η παρατήρηση αυτή συνάδει και με τα αποτελέσματα του Κουνάδεας (2023) όπου διαπιστώνεται ότι η χρήση ηλεκτρονικών πληρωμών δεν φαίνεται να αυξάνει τα φορολογητέα εισοδήματα.

Αν επικεντρωθούμε στην αναλογία μεταξύ βεβαιωθέντων φόρων για τους οποίους έγινε αναφορά φοροδιαφυγής προς την Αρχή προς το σύνολο των βεβαιωθέντων φόρων από φορολογικούς

ελέγχους της ΑΑΔΕ, και αντίστοιχα στην αναλογία βεβαιωθέντων φόρων που προέκυψαν από ελέγχους βάσει εγγράφου της Αρχής ως προς το σύνολο, βλέπουμε ότι ακολουθεί μία αυξητική πορεία κατά τα έτη 2018-2021, γεγονός που απεικονίζει ότι οι έλεγχοι μετά την έναρξη αποστολής εγγράφων πληροφοριών από την Αρχή (2018) εντοπίζουν με μεγαλύτερη επιτυχία υποθέσεις υψηλής φοροδιαφυγής, έστω κι αν αυτή έχει περιοριστεί με την εφαρμογή των μέτρων επιτήρησης των ηλεκτρονικών συναλλαγών (2015).

Υπολογίζοντας τους συντελεστές συσχέτισης των ανεξάρτητων μεταβλητών με τα συνολικά επιβληθέντα πρόστιμα και εντοπίστηκε στατιστικά σημαντική συσχέτιση ως εξής:

- Έγγραφα της Αρχής ($\rho=-0,375$, αρνητική συσχέτιση)
- Ολοκληρωμένοι έλεγχοι, για τους οποίους εκδόθηκε εντολή βάσει εγγράφων της Αρχής ($\rho=0,441$, θετική συσχέτιση)
- Συνολικοί ολοκληρωμένοι έλεγχοι ($\rho=0,408$, θετική συσχέτιση)

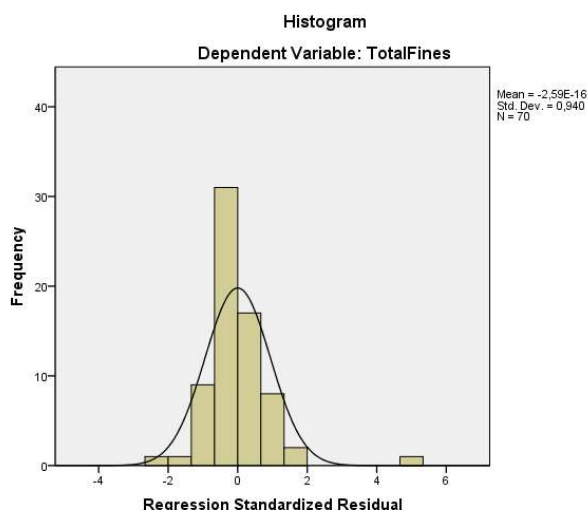
Σχετική γραμμική παλινδρόμηση με τις ως άνω μεταβλητές:

$$\begin{aligned} \text{Συνολικά} &= -0,297 \times \left(\begin{array}{c} \text{έγγραφα πληροφο} \\ \text{ριών της Αρχής} \end{array} \right) \\ &+ 0,018 \times \left(\begin{array}{c} \text{Εμπλεκόμενα ΑΦΜ} \\ \text{στα έγγραφα Αρχής} \end{array} \right) + 0,452 \times \left(\begin{array}{c} \text{Ολοκλ. έλεγχοι από} \\ \text{έγγραφα Αρχής} \end{array} \right) \\ &+ 0,190 \times \left(\begin{array}{c} \text{Συνολικοί} \\ \text{ολοκλ. έλεγχοι} \end{array} \right) + 0,191 \times \left(\begin{array}{c} \text{Συνολικές εισπράξεις} \\ \text{ελέγχων} \end{array} \right) \end{aligned}$$

είχε ποσοστό εξήγησης της μεταβλητότητας της εξαρτημένης μεταβλητής (adjusted R^2) να φτάνει το 30,5% ($R^2 = 62,1\%$).

Πράγματι, από τη μελέτη των κατάλοιπων της εν λόγω παλινδρόμησης διαπιστώνουμε ότι έχουν μέσο όρο το 0 όμως παρουσιάζουν λεπτόκυρτη κατανομή και ορισμένες ακραίες θετικές τιμές, οφειλόμενα και τα δύο φαινόμενα

στο υπόλοιπο ποσοστό που δεν εξηγείται από τις συμπεριληφθείσες ανεξάρτητες μεταβλητές.

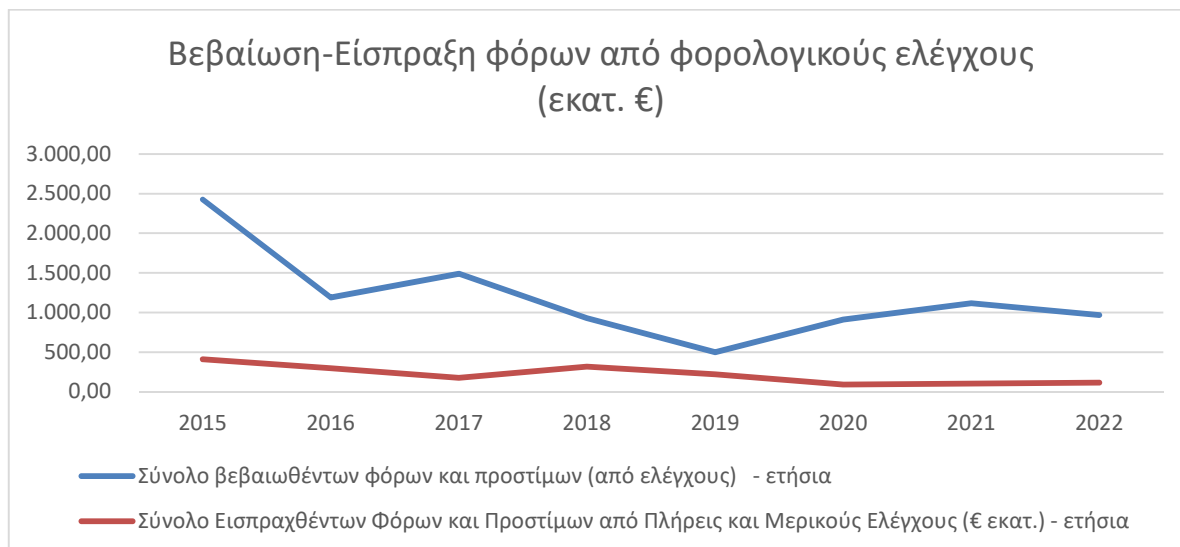
5.3.3 Παράγοντες που συνδέονται με το Συνολικό ύψος εισπράξεων βεβαιωθέντων προστίμων από φορολογικούς ελέγχους

Βέβαια, ως προς το θέμα της φοροδιαφυγής το πρώτο και σημαντικότερο βήμα είναι αναπόφευκτα ο εντοπισμός, η στοιχειοθέτηση και εν τέλει η βεβαίωση των διαφυγόντων εσόδων. Όμως, το εξαιρετικά χαμηλό ποσοστό εισπραξιμότητας των βεβαιωθέντων φόρων και προστίμων από ελέγχους (13% στο σύνολο των ελέγχων και 23% από ελέγχους βάσει εγγράφων της Αρχής, βλ. παρ. [5.2.4](#)) αναδεικνύουν το γεγονός ότι είναι πιο σημαντικά για τα δημόσια έσοδα η είσπραξη παρά η βεβαίωση φόρων.

Κατά τη διάρκεια του μελετηθέντος χρονικού διαστήματος (2015-2023), οι συνολικές βεβαιώσεις φόρων και προστίμων από φορολογικούς ελέγχους ανέρχονται σε 10,6 δις €. Αντίστοιχα, οι συνολικές εισπράξεις από φορολογικούς ελέγχους ανέρχονται σε 1,8 δις €.

Από τη διαχρονική πορεία παρατηρούμε ότι η είσπραξη είναι σταθερά χαμηλότερη από τη βεβαίωση με μέγιστη είσπραξη από φορολογικούς ελέγχους το 2018 (εισπράξεις ύψους 316 εκατ. €) και αποδοτικότητα των ελέγχων το 2019 (περίπου 44% εισπραξιμότητα, με συνολικές εισπράξεις 219 εκατ. € και συνολική βεβαίωση 498 εκατ. €).

«ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ»
ΘΩΙΚΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ

Επομένως, συνδυάζοντας το γεγονός ότι τόσο το σύνολο των ολοκληρωμένων ελέγχων όσο και των συνολικά βεβαιωθέντων φόρων και προστίμων σχετίζεται στατιστικά σημαντικά με τους ολοκληρωμένους ελέγχους, για τους οποίους εκδόθηκε εντολή βάσει εγγράφων της Αρχής, οδηγούμαστε στο να μελετήσουμε ποιοι είναι αυτοί οι παράγοντες που διαμορφώνουν την συνολική είσπραξη από ελέγχους – πάντα βάσει των διαθέσιμων μεταβλητών / μεγεθών στο πλαίσιο της παρούσας έρευνας, ήτοι στο πλαίσιο της καταπολέμησης νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

Με τον υπολογισμό των συντελεστών συσχέτισης, εντοπίσαμε στατιστικά σημαντικές συσχετίσεις της συνολικής είσπραξης με τις παρακάτω μεταβλητές:

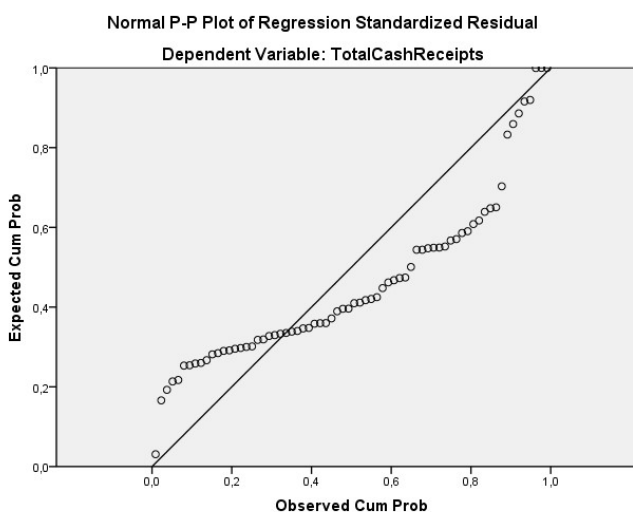
- ΑΦΜ στα έγγραφα Αρχής ($\rho=0,256$, θετική συσχέτιση)
- Ολοκληρωμένοι έλεγχοι βάσει εγγράφων της Αρχής ($\rho=0,208$, θετική συσχέτιση)

Επιπλέον, όπως ήταν αναμενόμενο συσχετίζεται στατιστικά σημαντικά και με το σύνολο των ολοκληρωμένων ελέγχων όσο και με το σύνολο των βεβαιωθέντων φόρων και προστίμων.

Με βάση τις παραπάνω ως ανεξάρτητες μεταβλητές, υπολογίσαμε τη σχετική παλινδρόμηση:

$$\begin{aligned} \text{Συνολικές} \\ \text{εισπράξεις} &= 0,278 \times \left(\text{Εμπλεκόμενα ΑΦΜ} \right) + 0,144 \times \left(\text{Ολοκλ. έλεγχοι από} \right) \\ &\quad \left(\text{στα έγγραφα Αρχής} \right) \left(\text{έγγραφα Αρχής} \right) \\ &- 0,147 \times \left(\text{Συνολικοί} \right) + 0,268 \times \left(\text{Συνολικά} \right) \\ &\quad \left(\text{ολοκλ. έλεγχοι} \right) \left(\text{πρόστιμα} \right) \end{aligned}$$

Η ως άνω παλινδρόμηση στο σύνολό της είναι στατιστικά σημαντική (F-test) σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5% και δυνατότητα επεξήγησης της μεταβλητότητας της συνολικής εισπραξης από ελέγχους στο 10,4% (adjusted R², με R²=41,1%).

Τέλος, από τη παρατήρηση των καταλοίπων είναι προφανές ότι υπάρχουν κι άλλοι σημαντικοί παράγοντες που επηρεάζουν τη συνολική εισπραξη αλλά εκφεύγουν του πλαισίου της παρούσας έρευνας. Ενδεχομένως, εκτείνονται στα μέτρα εισπραξης δημοσίων εσόδων.

6 Συμπεράσματα

Κατόπιν στατιστικής ανάλυσης των διαθέσιμων δεδομένων αναφορικά με τις αναφορές που αποστέλλει η ΑΑΔΕ στην Αρχή Καταπολέμησης Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Ενέργειες αλλά και αντίστροφα, καθώς και σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα που έχουν οι έλεγχοι που πραγματοποιούνται από την ΑΑΔΕ με έναυσμα πληροφορίες και από τις δύο ως άνω Αρχές, τα κυριότερα συμπεράσματα συνοψίζονται ως εξής:

1. Η συντριπτική πλειοψηφία των αναφορών φοροδιαφυγής που αποστέλλει η ΑΑΔΕ στην Αρχή είναι για ύψος φοροδιαφυγής άνω των €50.000.
2. Όσον αφορά τη σχέση που ενδεχομένως να συνδέει τις αναφορές χρεών και τις αναφορές φοροδιαφυγής που αποστέλλει η ΑΑΔΕ στην Αρχή, οι μεν αναφορές χρεών φαίνεται να υπερτερούν διαχρονικά σε πλήθος, ενώ σε ύψος ποσών χρέους – φοροδιαφυγής είναι ξεκάθαρη η υπεροχή των αναφορών φοροδιαφυγής με σαφώς υψηλότερα ποσά.
3. Υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ των εγγράφων της Αρχής και των αναφορών χρεών της ΑΑΔΕ και αρνητική συσχέτιση μεταξύ των εγγράφων της Αρχής και των αναφορών φοροδιαφυγής της ΑΑΔΕ. Το πρακτικό ενδιαφέρον της ως άνω παρατήρησης είναι ότι τα έγγραφα της Αρχής λειτουργούν συμπληρωματικά με τις αναφορές φοροδιαφυγής της ΑΑΔΕ.
4. Τα έγγραφα της Αρχής προς την ΑΑΔΕ συσχετίζονται αρνητικά με τις αναφορές φοροδιαφυγής που στέλνει η ΑΑΔΕ στην Αρχή για φοροδιαφυγή άνω των €50.000. Σε συνδυασμό με το γεγονός ότι το πλήθος των ΑΦΜ που εμπλέκονται στα έγγραφα που στέλνει η Αρχή είναι κατά μέσο όρο 4 ΑΦΜ (με μέγιστο τα 58 ΑΦΜ στην περίοδο από 01/01/2018 ως και 31/10/2023), θα τολμούσαμε να πούμε ότι τα έγγραφα της Αρχής φαίνεται να εντοπίζουν υποθέσεις υψηλής παραβατικότητας και αυξημένης πολυπλοκότητας.
5. Στο μελετηθέν διάστημα (01/01/2018 ως 31/10/2023), κατά μέσο όρο ολοκληρώνεται το 68% των ελέγχων που έχουν προκύψει από έγγραφο πληροφοριών της Αρχής.

6. Το ποσοστό των ολοκληρωμένων ελέγχων από έγγραφα της Αρχής προς το συνολικό πλήθος ολοκληρωμένων ελέγχων (2018-2023) είναι αρκετά χαμηλά και φτάνει κατά μέσο όρο το 11%.
7. Η αναλογία μεταξύ βεβαιωθέντων φόρων για τους οποίους έγινε αναφορά φοροδιαφυγής προς την Αρχή προς το σύνολο των βεβαιωθέντων φόρων από φορολογικούς ελέγχους της ΑΑΔΕ, και παράλληλα η αναλογία βεβαιωθέντων φόρων που προέκυψαν από ελέγχους βάσει εγγράφου της Αρχής ως προς το σύνολο, ακολουθούν μία αυξητική πορεία κατά τα έτη 2018-2021, γεγονός που απεικονίζει ότι οι έλεγχοι μετά την έναρξη αποστολής εγγράφων πληροφοριών από την Αρχή (2018) εντοπίζουν με μεγαλύτερη επιτυχία υποθέσεις υψηλής φοροδιαφυγής, έστω κι αν αυτή έχει περιοριστεί με την εφαρμογή των μέτρων επιτήρησης των ηλεκτρονικών συναλλαγών (2015).
8. οι συνολικές βεβαιώσεις φόρων και προστίμων από φορολογικούς ελέγχους ανέρχονται σε 10,6 δις €. Αντίστοιχα, οι συνολικές εισπράξεις από φορολογικούς ελέγχους ανέρχονται σε 1,8 δις €. Διαχρονικά, η είσπραξη είναι σταθερά χαμηλότερη από τη βεβαίωση με μέγιστη είσπραξη από φορολογικούς ελέγχους το 2018 (εισπράξεις ύψους 316 εκατ. €) και αποδοτικότητα των ελέγχων το 2019 (περίπου 44% εισπραξιμότητα, με συνολικές εισπράξεις 219 εκατ. € και συνολική βεβαίωση 498 εκατ. €).
9. Από τη διαχρονική πορεία παρατηρούμε ότι η είσπραξη είναι σταθερά χαμηλότερη από τη βεβαίωση με μέγιστη είσπραξη από φορολογικούς ελέγχους το 2018 (εισπράξεις ύψους 316 εκατ. €) και αποδοτικότητα των ελέγχων το 2019 (περίπου 44% εισπραξιμότητα, με συνολικές εισπράξεις 219 εκατ. € και συνολική βεβαίωση 498 εκατ. €).
10. Οι υποθέσεις που προκύπτουν από έγγραφο της Αρχής φαίνεται να έχουν χαμηλή εισπραξιμότητα στο σύνολο των εισπράξεων. Παρά ταύτα, υπερτερούν της συνολικής εισπραξιμότητας από ελέγχους καθώς ειδικά από τον Ιανουάριο 2020 και μετά, η μέση εισπραξιμότητα στο σύνολο των ελέγχων ανέρχεται στο 13% ενώ για τους ελέγχους βάσει εγγράφων της Αρχής στο 23%.
11. Παρά τη γενικά χαμηλή εισπραξιμότητα, όσο αυξάνονται οι ΑΦΜ που αναφέρονται σε έγγραφο της Αρχής, άρα αυξάνεται η πολυπλοκότητα της

υπόθεσης, φαίνεται να αποδίδονται υψηλότερες εισπράξεις μεταξύ των υποθέσεων που προκύπτουν από έγγραφα της Αρχής (έχουν θετική συσχέτιση με το ύψος εισπράξεων από έγγραφα της Αρχής). Αυτό το συμπέρασμα έρχεται να ενισχύσει το γεγονός ότι το πλήθος των ολοκληρωμένων ελέγχων από έγγραφα της Αρχής συσχετίζεται στατιστικά σημαντικά αρνητικά με το σύνολο των ολοκληρωμένων υποθέσεων ελέγχου ($\rho=-0,261$) – άρα η εξαντλητική ανάθεση υποθέσεων ελέγχου από έγγραφα της Αρχής τείνει να μειώνει τη μέση αποδοτικότητα αυτών των υποθέσεων και φαίνεται να πρέπει να επικεντρωνόμαστε στις περισσότερες πολύπλοκες από αυτές τις υποθέσεις.

12. Από τη διαχρονική παρατήρηση των ολοκληρωμένων ελέγχων, τόσο στο σύνολό τους όσο και σε εκείνους που διενεργήθηκαν λόγω εγγράφου πληροφοριών της Αρχής, βλέπουμε ότι και των δύο – ομοίως και για τις εκδοθείσες εντολές ελέγχου βάσει εγγράφων της Αρχής – οι αθροιστικές κατανομές παρουσιάζουν μία αυξητική πορεία, μόνο που αυτοί που σχετίζονται με υποθέσεις από την Αρχή φαίνεται να τείνουν σε στασιμότητα στα πιο πρόσφατα στοιχεία.
13. Τόσο το σύνολο των ολοκληρωμένων ελέγχων όσο και των συνολικά βεβαιωθέντων φόρων και προστίμων σχετίζεται στατιστικά σημαντικά (θετικά) με τους ολοκληρωμένους ελέγχους, για τους οποίους εκδόθηκε εντολή βάσει εγγράφων της Αρχής. Ομοίως, και η σχέση μεταξύ των συνολικών εισπράξεων και των ολοκληρωμένων ελέγχων βάσει εγγράφων της Αρχής είναι στατιστικά σημαντική (θετική).
14. Όσο περισσότεροι οι ολοκληρωμένοι έλεγχοι, τόσο υψηλότερα τα πρόστιμα που επιβάλλονται. Περαιτέρω, οι ολοκληρωμένοι έλεγχοι από έγγραφα της Αρχής δείχνουν θετική συσχέτιση με τα επιβληθέντα πρόστιμα, επομένως όσο αυξάνονται οι υποθέσεις ελέγχου που έχουν προκύψει από έγγραφα της Αρχής τόσο αυξάνεται, περισσότερο αναλογικά (με αυξητικό ρυθμό), και το σύνολο των επιβληθέντων/βεβαιωθέντων προστίμων.

7 Προτάσεις

Παρατηρώντας ότι διαφαίνεται να υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ της επίδρασης:

Α) των ελέγχων που πραγματοποιεί η ΑΑΔΕ από εσωτερικό μηχανισμό επιλογής υποθέσεων και βάσει αυτών ενημερώνει την Αρχή Καταπολέμησης Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Ενέργειες για εγκλήματα φοροδιαφυγής, και

β) των ελέγχων που πραγματοποιεί η ΑΑΔΕ για τους οποίους εκδίδει εντολές βάσει πληροφοριακών εγγράφων της Αρχής Καταπολέμησης Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Ενέργειες,

επί των βεβαιωθέντων φόρων κατόπιν ελέγχου και των αντίστοιχων εισπράξεων, προτείνουμε η παρούσα έρευνα να δώσει την αφορμή ώστε να μελετηθεί περαιτέρω η ως άνω «ισορροπία» μεταξύ των δύο πηγών επιλογής ελέγχων.

Τονίζεται ότι στη προτεινόμενη μελέτη θα πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η Αρχή είναι σε θέση – λόγω δομής και συστάσεώς της από μέλη από διαφορετικούς φορείς καταπολέμησης του ξεπλύματος – να εντοπίζει πολύπλοκες υποθέσεις φορολογικού εγκλήματος.

8 Βιβλιογραφικές αναφορές – Παραπομπές – Πηγές από το διαδίκτυο

1. Ευρωπαϊκή Οδηγία 2015/2366/ΕΕ (προς αντικατάσταση της 2007/64/ΕΚ) – Ν. 4537/2018 (ηλεκτρονικές πληρωμές)
2. Ευρωπαϊκή οδηγία 2013/36/ΕΕ – Ν. 4261/2014 (υπηρεσίες από πιστωτικά ιδρύματα με έδρα στην αλλοδαπή)
3. Ν. 3862/2010, Ν. 4537/2018 (ηλεκτρονικές πληρωμές από ιδρύματα πληρωμών)
4. Ν. 4021/2011 (προς αντικατάσταση του Ν. 3601/2007) (ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος)
5. Ευρωπαϊκός Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 575/2013 (προληπτική εποπτεία σε πιστωτικά ιδρύματα και επιχειρήσεις επενδύσεων)
6. 2006/112/ΕΚ, 2010/45/ΕΕ, 2014/55/ΕΕ (ηλεκτρονική τιμολόγηση)
7. Kounadeas T., Eriotis N., Boufounou P., Donta S., 2022. Analysis of the factors affecting tax evasion in Greece. *International Journal of Economics and Business*.
8. Ν. 3842/2010 (ηλεκτρονική διαβίβαση)
9. Brockmeyer, A. and Somarriba, M. S. (2021). Electronic payment technology and tax compliance: Evidence from Uruguay's financial inclusion reform, Working Paper.
10. Ν. 4446/2016 άρθ. 68 (θέσπιση φορολογικού κινήτρου με τη πραγματοποίηση ηλεκτρονικών συναλλαγών) και άρθ. 70 (θέσπιση φορολοταρίας)
11. Nicolaidis P. (2021). Income Tax Incentives for Electronic Payments: Evidence from Greece's Electronic Consumption Tax Discount.
12. Naritomi, J. (2019). Consumers as Tax Auditors. *American Economic Review*, 109 (9), 3031–3072
13. Ευρωπαϊκές Οδηγίες 2015/849/ΕΕ και 2018/843/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου – Ν. 4557/2018 (πρώην Ν. 3691/2008) (Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από

εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας»)

14. Ευρωπαϊκή Οδηγία 2011/16/ΕΕ – Ν. 4170/2013 (Διοικητική Συνδρομή στον τομέα της Φορολογίας) και Ν. 4174/2013 άρθ. 29 (αμοιβαία διοικητική συνδρομή στον τομέα της φορολογίας βάσει Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας)
15. European Commission (europa.eu) - Enhanced administrative cooperation in the field of (direct) taxation
16. ΑΑΔΕ – Δείκτες αποδοτικότητας (<https://www.aade.gr/open-data/KPIs>)
17. Kounadeas T., 2023. The Effectiveness of Digital Payments in Tackling Tax Evasion in Greece.
18. Ευρωπαϊκή Οδηγία MiFID II (Markets in Financial Instruments Directive 2014/65/ΕΕ - ν. 3606/2007

9 Παράρτημα

9.1 Πιστωτικά Ιδρύματα με Έδρα στην Ελλάδα

Όνομα Πιστωτικού Ιδρύματος	Διεύθυνση	Τηλέφωνο
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.	ΑΙΟΛΟΥ 86, 102 32 ΑΘΗΝΑ	TEL.: (+30) 2103341000
ΑΛΦΑ ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ	ΣΤΑΔΙΟΥ 40, 102 52 ΑΘΗΝΑ	TEL.: (+30) 2103260000
ΑΤΤΙΣΑ BANK, ΑΝΩΝΥΜΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	ΟΜΗΡΟΥ 23, 106 72 ΑΘΗΝΑ	TEL.: (+30) 2103669000
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ Α.Ε.	ΑΜΕΡΙΚΗΣ 4, ΤΚ 105 64, ΑΘΗΝΑ	TEL.: (+30) 2103335000
ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	ΟΘΩΝΟΣ 8, 105 57 ΑΘΗΝΑ	TEL.: (+30) 2103337000
ΤΡΑΠΕΖΑ ΟΡΤΙΜΑ BANK Α.Ε.	ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ 32 & ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΥ, 151 25 ΜΑΡΟΥΣΙ	TEL: (+30) 2108173000
ΑΕΓΕΑΝ ΒΑΛΤΙΚ ΒΑΝΚ Α.Τ.Ε.	Μ.ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ 91 & 25ης ΜΑΡΤΙΟΥ, 151 24 ΜΑΡΟΥΣΙ	TEL.: (+30) 2106234110
ΒΙΝΑΒΑΝΚ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ-ΧΑΛΛΑΝΔΡΙΟΥ 18-20, 151 25 ΜΑΡΟΥΣΙ	TEL.: (+30) 2117603000
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΧΑΝΙΩΝ ΣΥΝ.Π.Ε.	ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 28-32, 731 32 ΧΑΝΙΑ	TEL: (+30 28210) 25500
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΗΠΕΙΡΟΥ ΣΥΝ.Π.Ε.	ΠΑΤΡ.ΙΩΑΚΕΙΜ 6 & ΚΑΡΑΠΑΝΟΥ, 45 221 ΙΩΑΝΝΙΝΑ	TEL: (+30 26510) 59000
ΠΑΓΚΡΗΤΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	Λ. ΙΚΑΡΟΥ 5 & ΕΦΕΣΣΟΥ, 71 306 ΗΡΑΚΛΕΙΟ, ΚΡΗΤΗ	TEL: (+30 2810) 338800
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ ΣΥΝ.Π.Ε.	ΤΑΛΙΑΔΟΥΡΟΥ & ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ 1, 431 32 ΚΑΡΔΙΤΣΑ	TEL: (+30 24410) 40099,40299
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΣΥΝ.Π.Ε.	ΚΟΝΔΥΛΗ 61-63, 421 32 ΤΡΙΚΑΛΑ	TEL: (+30 24310) 95404
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΣΥΝ.Π.Ε.	ΒΑΣ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ & ΝΙΚ. ΠΛΑΣΤΗΡΑ, 621 22 ΣΕΡΡΕΣ	TEL: (+30 23210) 98050

«ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ»
ΘΩΙΚΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ

9.2 Πιστωτικά ιδρύματα με έδρα στην αλλοδαπή, κατά χώρα προέλευσης (έδρα), που γνωστοποίησαν ενδιαφέρον για παροχή υπηρεσιών χωρίς εγκατάσταση (Οδηγία 2013/36/ΕΕ, Ν.4261/2014 και Οδηγία MiFID¹, Ν. 3606/2007)

ΧΩΡΑ (ΕΔΡΑ)	ΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ	ΕΤΟΣ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΤΗΝ Τ.Ε.	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ (Από Παρ/μα Ι' Οδηγίας)
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	PAYPAL (EUROPE) S.à.r.l et Cie,S.C.A	2007, 2011,2018, 2023	1,2,4 (α,β,γ,δ,ε,στ),7 (α,β,γ,δ,ε), 15
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	CITIBANK EUROPE PLC	2002	Όλες οι δραστηριότητες και MiFID

9.3 Ιδρύματα Πληρωμών

ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΙΤΛΟΣ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΑΔΕΙΑΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΛΗΡΩΜΩΝ (παρ. 3, άρθρο 4, ν. 4537/2018)	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ (+30)
ARGO PAYMENT SERVICES ΙΔΡΥΜΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ Α.Ε.	ARGO CHANGE	23/7/2018	α), β), γ), ε), στ)	ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ 29	2105226814 2105201107 2105201011
EVERYPAY ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Α.Ε.	EVERYPAY Μ.Α.Ε.	23/7/2018	γ), ε)	ΚΑΡΝΕΑΔΟΥ 25-29	2110121833
INTEL ΕΞΠΡΕΣ ΙΔΡΥΜΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ Α.Ε.	INTELI EXPRESS	23/7/2018	α), β), γ), ε), στ)	ΜΕΝΑΝΔΡΟΥ 57 & ΒΗΛΑΡΑ	2105245817 2105245818
NBL MONEY TRANSFER ΙΔΡΥΜΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ Α.Ε.	NBL MONEY TRANSFER Α.Ε.	3/9/2018	στ)	ΔΙΠΛΑΡΗ 5	2103232844
ΣΜΑΡΤ ΠΕΪ ΣΕΡΒΙΣΙΣ ΙΔΡΥΜΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Α.Ε.	SMART PAY SERVICES ΙΔΡΥΜΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Α.Ε.	23/7/2018	στ)	ΛΕΩΦ. ΣΥΓΓΡΟΥ 332	2106748301
WORLDBRIDGE - ΙΔΡΥΜΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ Α.Ε.	PAYLINK	23/7/2018	γ), ε), στ), ζ), η)	ΜΕΝΕΚΡΑΤΟΥΣ 11	2109005000
WORLDLINE MERCHANT ACQUIRING GREECE Α.Ε.	WORLDLINE GREECE	13/3/2020	ε), στ), ζ), η)	ΜΑΡΙΝΟΥ ΑΝΤΥΠΑ 41-45	2106303050
DOG PAYMENT INSTITUTION ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Α.Ε.	DOG PAYMENT INSTITUTION Α.Ε.	30/6/2021	στ)	ΠΑΝΟΡΜΟΥ 119	2103005800
ΟΤΡΟ ΡΑΥ ΙΔΡΥΜΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Α.Ε.	ΟΤΡΟ ΡΑΥ ΙΔΡΥΜΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ Μ.Α.Ε.	27/9/2021	στ)	ΔΟΥΥΛΑΙΟΥ 10-12	2160020110
ΤΡΙΛΙΑ ΝΕΤ ΙΔΡΥΜΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ Α.Ε.	ΤΡΙΛΙΑ ΙΔΡΥΜΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ	2/12/2021	α), β), ε), στ), ζ), η)	ΘΡΑΣΥΜΑΧΟΥ 14	2160024810

¹ Οι Ευρωπαϊκές Οδηγίες MiFID I και MiFID II (Markets in Financial Instruments Directive 2014/65/ΕΕ) συνδυαστικά με τον Κανονισμό MiFIR (Markets in Financial Instruments Regulation) καθορίζουν το θεσμικό πλαίσιο της διάθεσης επενδυτικών προϊόντων και της λειτουργίας των αγορών χρηματοπιστωτικών μέσων στην Ευρώπη.

«ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ»
ΘΩΙΚΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ

EURONET MERCHANT SERVICES ΙΔΡΥΜΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Α.Ε.	EURONET MERCHANT SERVICES ΙΔΡΥΜΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ	18/2/2022	ε)	ΣΑΧΤΟΥΡΗ 1 & ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ	2109478478
DELIVERY HERO PAYMENTS ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Α.Ε. - ΙΔΡΥΜΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ	DH PAY	7/2/2022	γ), ε)	ΛΕΩΦ. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ 409	2113110700
ΝΕΧΙ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΕΛΛΑΣ Α.Ε.	ΝΕΧΙ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΕΛΛΑΣ Α.Ε.	31/3/2022	ε)	ΧΑΡΙΛΑΟΥ ΤΡΙΚΟΥΠΗ 15	2106244300
PLAG N PAY ΙΔΡΥΜΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ Α.Ε.	PLAG N PAY ΙΔΡΥΜΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ	14/7/2022	στ)	ΑΚΤΗ ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ 24	2114185768
NBG PAY Α.Ε.	NBG PAY Α.Ε.	2/11/2022	ε)	ΠΕΙΡΑΙΩΣ 74	

9.4 Ιδρύματα Ηλεκτρονικού Χρήματος

ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΙΤΛΟΣ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΑΔΕΙΑΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ (Άρθρο 16 του ν. 4021/2011)	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ (+30)
VIVA ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Α.Ε.	VIVA PAYMENTS	23/7/2018	Έκδοση, Διανομή, Εξαργύρωση	Υπηρεσίες Πληρωμών α, β, γ, δ, ε, στ, ζ, η της παρ. 3, άρθρο 4, του ν. 4537/2018	ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ-ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ 18-20	2117604000
ΤΩΡΑ ΓΟΥΟΛΕΤ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ	ΤΩΡΑ ΓΟΥΟΛΕΤ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Α.Ε.	23/7/2018	Έκδοση, Διανομή, Εξαργύρωση	Υπηρεσίες Πληρωμών α, β, γ, ε, στ της παρ. 3, άρθρο 4, του ν. 4537/2018	ΛΕΩΦ. ΑΘΗΝΩΝ 112	2107762000
COSMOTE PAYMENTS - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ Α.Ε.	COSMOTE PAYMENTS	9/7/2020	Έκδοση, Διανομή, Εξαργύρωση	Υπηρεσίες Πληρωμών α, β, γ, ε, στ, ζ, η της παρ. 3, άρθρο 4, του ν. 4537/2018	ΛΕΩΦ. ΚΗΦΙΣΙΑΣ 99	2106111000